

ΤΕΙ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ
(ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ)

ΕΡΕΥΝΗΤΗΣ ΦΟΙΤΗΤΗΣ: ΚΟΥΛΟΥΡΑΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ
ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ: ΦΩΤΟΥΛΑ ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΥ

ΚΑΛΑΜΑΤΑ 2019

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Για την εκπόνηση της παρούσας εργασίας θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά τον κ. Παπακωνσταντινίδη Λεωνίδα με τον οποίο έγινε η πρώτη προσέγγιση της εργασίας αυτής, καθώς και την κα. Αργυροπούλου Φωτούλα για την καθοδήγηση και την υποστήριξή της καθ' όλη την διάρκεια διεκπεραίωσης της παρούσας μελέτης. Επίσης ιδιαίτερες ευχαριστίες οφείλω σε όλους τους απλούς πολίτες που συμμετείχαν στην έρευνα και για τον χρόνο που μου διέθεσαν.

Τέλος θα ήθελα να ευχαριστήσω την οικογένεια μου για την ηθική και οικονομική υποστήριξή τους σε όλα τα χρόνια των σπουδών μου.

Κουλουράς Αναστάσιος

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ο σημαντικός ρόλος στην οργάνωση της τουριστικής ανάπτυξης που παίζει η τοπική αυτοδιοίκηση είναι το στοιχείο το οποίο επιχειρήσαμε να αναλύσουμε στην παρούσα εργασία. Ο σκοπός μας ήταν να ερευνήσουμε τους τρόπους με τους οποίους μπορούν να επιτευχθούν τα μέγιστα αποτελέσματα στην οικονομική και στη γενικότερη ανάπτυξη της τοπικής κοινωνίας μέσα από τον τουρισμό.

Η έρευνα μας κατέληξε στη διαπίστωση ότι ο τουρισμός παρουσιάζει μεγάλη αύξηση στη Μεσσηνία, αλλά θα πρέπει να οργανωθεί περισσότερο στο κομμάτι των υποδομών καθώς και σε νέες μορφές εναλλακτικού τουρισμού. Η Τοπική Αυτοδιοίκηση θα πρέπει να εντείνει τη στήριξη της με δράσεις που θα διευκολύνουν την ανάπτυξη του τουρισμού, που έχει μεγάλη επίπτωση και στη γενικότερη ανάπτυξη της περιοχής.

Λέξεις κλειδιά: Τουρισμός, Τοπική Αυτοδιοίκηση, Τοπική ανάπτυξη, εναλλακτικές μορφές τουρισμού.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	ΣΕΛ
Ευχαριστίες.....	3
Περίληψη	4
Περιεχόμενα.....	5
Κατάλογος γραφημάτων πινάκων εικόνων.....	7
Συντομογραφίες.....	8
Εισαγωγή.....	9

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

1.1 Ορισμός του τουρισμού.....	11
1.2 Κατηγορίες του τουρισμού.....	12
1.3 Οι κυριότερες ειδικές και εναλλακτικές μορφές τουρισμού.....	13
1.4 Η ιστορία του τουρισμού.....	15
1.5 Παράγοντες που επηρεάζουν τον τουρισμό.....	17

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

2.1 Τουρισμός και τοπική ανάπτυξη στην Ευρώπη.....	20
2.2 Η ιστορία του Ελληνικού τουρισμού.....	22
2.3 Πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα του Ελληνικού τουρισμού.....	27
2.4 Τοπική ανάπτυξη μέσω του Ελληνικού τουρισμού.....	28
2.5 Προϋποθέσεις για τοπική ανάπτυξη μέσω του τουρισμού	29
2.6 Τουρισμός και περιβάλλον.....	30
2.7 Η κατάσταση του πλανήτη.....	30
2.8 Το περιβάλλον και η προστασία του.....	31
2.9 Η σύγχρονη πολιτική για το περιβάλλον.....	31
2.10 Η σχέση τουρισμού και περιβάλλοντος.....	32

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

3.1	Η Περιφέρεια Πελοποννήσου.....	33
3.2	Περιφερειακή Ενότητα Μεσσηνίας.....	36
3.2.1	Η ιστορία του νομού Μεσσηνίας.....	37
3.2.2	Τουρισμός στην Περιφερειακή Ενότητα Μεσσηνίας.....	39

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

4.1	Η ΕΡΕΥΝΑ ΠΟΥ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΘΗΚΕ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ	
4.1.1	Η ταυτότητα της έρευνας και η μεθοδολογία της.....	43
4.1.2	Τα αποτελέσματα της έρευνας.....	43
	ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....	48
	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	49
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ-ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ.....	53

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ- ΠΙΝΑΚΩΝ - ΕΙΚΟΝΩΝ	Σελίδα
ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΑΠΟ ΤΟ 1800 ΩΣ ΤΟ 2100	31
ΧΑΡΤΗΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	32
ΔΗΜΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	34-35
ΧΑΡΤΗΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	36
ΦΥΛΟ ΕΡΩΤΗΘΕΝΤΩΝ	43
ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΟΜΑΔΑ	44
ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ	44
ΟΙ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΟΙ ΛΟΓΟΙ ΤΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΩΝ	45-46
ΑΙΤΙΑ ΜΗ ΕΛΕΥΣΗ ΤΟΥΡΙΣΤΩΝ	46
ΓΝΩΡΙΖΕΤΕ ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	47
ΠΟΣΟ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ ΡΟΛΟ ΠΑΙΖΕΙ Ο ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	47

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ	Σελίδα
A.I.T. : Διεθνής Ένωση Τουρισμού	16
U.I.O.P.T.: Διεθνή Ένωση των Επίσημων Οργάνων Τουριστικής Προπαγάνδας	16
W.T.O.: Παγκόσμιο Οργανισμό Τουρισμού	16
ΑΕΠ: Ακαθάριστο εγχώριο προϊόν	20
Ε.Ε: Ευρωπαϊκή Ένωση	21
ΑΜΕΑ: Άτομα με ειδικές ανάγκες	21
Ε.Ο.Τ: Ελληνικό Οργανισμό Τουρισμού	22
Ο.Τ.Α.: Οργανισμός τοπικής αυτοδιοίκησης.	25
Ε.Ε.Δ: .Ενεργοποίηση του Ενδογενούς Δυναμικού	28
ΣΕΤΕ: Σύνδεσμος Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων	39

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Είναι ευρέως γνωστό ότι ο τουρισμός, είναι ο κυριότερος τομέας που συμβάλει στην τοπική, αλλά και στη γενικότερη ανάπτυξη της Χώρας μας. Επίσης είναι ένας από τους λίγους κλάδους της οικονομίας ο οποίος δεν επηρεάστηκε από την οικονομική κρίση, αλλά αντίθετα συνέβαλε και συμβάλλει όλο και περισσότερο στο ζεπέρασμα της.

Ο σκοπός της συγκεκριμένης εργασίας είναι να ερευνήσει την επίδραση του τουριστικού κλάδου στην τοπική ανάπτυξη γενικά, αλλά ειδικότερα στην περιοχή της Μεσσηνίας.

Ο ελληνικός τουρισμός, αν και έχει καταφέρει να αυξήσει τη δραστηριότητα του γενικά, θα πρέπει να βρίσκεται σε εγρήγορση για να αντιμετωπίσει το διεθνή τουριστικό ανταγωνισμό των γειτονικών χωρών. Για το λόγο αυτό θα πρέπει να αναζητήσει τρόπους για να αναπτυχθεί περισσότερο, να επεκτείνει την τουριστική περίοδο και να προωθήσει τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού, όπως είναι ο αγροτουρισμός, ο συνεδριακός τουρισμός κ.α.

Συνεπώς, οι επιμέρους στόχοι της εργασίας είναι:

- Βιβλιογραφική ανασκόπηση της επίδρασης του τουρισμού στην τοπική ανάπτυξη.
- Μελέτη της τουριστικής ανάπτυξης στην Περιφερειακή Ενότητα Μεσσηνίας
- Έρευνα για να ανιχνεύσουμε τις απόψεις των πολιτών του Δήμου Καλαμάτας για το πώς θα αναπτυχθεί περισσότερο ο τουρισμός στην περιοχή του Δήμου, αλλά και γενικότερα στη Μεσσηνία.

Στο πρώτο κεφάλαιο της εργασίας παρουσιάζουμε τον τουρισμό στη γενική του έννοια, αναλύουμε τις κατηγορίες, τις ειδικές και τις εναλλακτικές μορφές του, την ιστορία του και τους παράγοντες που τον επηρεάζουν.

Στο δεύτερο κεφάλαιο προσεγγίζουμε την επίδραση του τουρισμού στην Τοπική Ανάπτυξη και το ρόλο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην ανάπτυξη του. Αναφερόμαστε επίσης στη σχέση του τουρισμού με το περιβάλλον.

Στο τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζουμε την Περιφέρεια Πελοποννήσου και την Περιφερειακή Ενότητα Μεσσηνίας. Αναφέρουμε στοιχεία γεωγραφικά, δημογραφικά και ιστορικά. Επίσης αναφερόμαστε στον τομέα του τουρισμού στην περιοχή και στην ανάπτυξη του κατά τα τελευταία χρόνια.

Στο τέταρτο κεφάλαιο περιγράφεται η πρωτογενής έρευνα που διενεργήθηκε στο Δήμο Καλαμάτας (μεθοδολογία της έρευνας, εργαλείο συλλογής δεδομένων, δειγματοληψία και συλλογή δεδομένων, στατιστική ανάλυση), και παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της έρευνας.

Τα βασικά συμπεράσματα στα οποία καταλήξαμε είναι ότι θα πρέπει να αναπτύξουμε όλες τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού, που είναι δυνατόν να αναπτυχθούν στην περιοχή. Επίσης η Τοπική Αυτοδιοίκηση θα πρέπει να δραστηριοποιηθεί περισσότερο, για να δημιουργήσει υποδομές και να προβάλλει την περιοχή περισσότερο, διότι υπάρχουν ελλείψεις σε αυτούς τους τομείς, που επηρεάζουν αρνητικά την ανάπτυξη του τουρισμού, άρα και την τοπική ανάπτυξη. Και αυτό έχει αρνητικό αντίκτυπο στην κοινωνία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

1.1. Ορισμός του τουρισμού

Ο τουρισμός αποτελεί ένα παγκόσμιο φαινόμενο με άμεσες και έμμεσες επιπτώσεις τόσο στον οικονομικό όσο και στον κοινωνικό τομέα. Η λέξη «τουρισμός» οφείλει την ονομασία του στην αγγλική λέξη *tour*, που σημαίνει «γύρος» και στην γαλλική λέξη *tourisme*, που σημαίνει «περιήγηση».

Τόσο η ελληνική όσο και η ξένη βιβλιογραφία έχει δώσει πολλούς διαφορετικούς ορισμούς της έννοιας του τουρισμού, λόγω της πολυπλοκότητας του κλάδου και της τεράστιας σύνθεσης των ανθρωπογενών δραστηριοτήτων, που περιλαμβάνει. Η μετακίνηση ανθρώπων σε διάφορους προορισμούς και η προσωρινή διαμονή τους σε αυτούς για λόγους αναψυχής, αποτελεί την συνηθέστερη έννοια του τουρισμού και το κοινό χαρακτηριστικό όλων των ορισμών, που έχουν διατυπωθεί έως σήμερα (Παππάς, 2008: 2-3).

Σε πολλές χώρες ο τουρισμός λειτουργεί σαν κύρια πηγή εισοδήματος για τους κατοίκους μιας τουριστικής περιοχής, όπως για παράδειγμα οι ξενοδοχειακές εγκαταστάσεις, τα εστιατόρια, οι καφετέριες και τα καταστήματα, τα οποία λειτουργούν από τον τουρισμό. Τα προϊόντα, όπως και οι υπηρεσίες που προσφέρουν οι τουριστικές επιχειρήσεις στους τουρίστες ονομάζονται τουριστικά προϊόντα.

Επιπλέον ο τουρισμός προκύπτει από δύο κατηγορίες επισκεπτών:

- Τους τουρίστες, οι οποίοι επισκέπτονται έναν προορισμό διαφορετικό από τον τόπο διαμονής τους και διανυκτερεύουν εκεί.
- Τους εκδρομείς, οι οποίοι επισκέπτονται έναν προορισμό και διαμένουν εκεί για λιγότερο από 24 ώρες (Ηγουμενάκης και Κραβαναρίτης, 2004: 56).

Τέλος ο τουρισμός αποτελείται από δραστηριότητες όπως (Ηγουμενάκης και Κραβαναρίτης, 2004:13-17):

- οι μετακινήσεις των ανθρώπων για τουριστικούς λόγους,
- οι τουριστικές επιχειρήσεις,
- οι μεσίτες τουριστικών υπηρεσιών,
- οι παραγωγοί των τουριστικών αγαθών και υπηρεσιών,

- οι προμηθευτές των τουριστικών προϊόντων,
- οι ταξιδιωτικοί πράκτορες,
- τα έργα υποδομής.

1.2 Κατηγορίες τουρισμού

Ο τουρισμός μπορεί να διακριθεί σε πολλές κατηγορίες ανάλογα με την χώρα προέλευσης των τουριστών, την χρονική διάρκεια της διαμονής τους, την κινητικότητα του τουρίστα κατά την διάρκεια του ταξιδιού, το πλήθος των τουριστών και τέλος τον σκοπό του ταξιδιού.

Με βάση την χώρα προέλευσης ο τουρισμός μπορεί να διακριθεί σε τρεις κατηγορίες:

- Τον εγχώριο τουρισμό, ο οποίος αναφέρεται στους κατοίκους της χώρας που ταξιδεύουν στο εσωτερικό της.
- Τον εισερχόμενο τουρισμό, που αναφέρεται στην επίσκεψη της χώρας από κατοίκους άλλης χώρας.
- Τον εξερχόμενο τουρισμό, όταν οι κάτοικοι της χώρας αυτής επισκέπτονται μια άλλη χώρα.

Εάν αλλάξουμε το σημείο αναφοράς, δηλαδή την «χώρα προέλευσης» με άλλες περιοχές, τότε ο συνδυασμός των τριών κατηγοριών τουρισμού σχηματίζει τις ακόλουθες κατηγορίες:

- Εσωτερικός τουρισμός, που περιλαμβάνει τον εγχώριο και τον εισερχόμενο τουρισμό.
- Εθνικός τουρισμός, που περιλαμβάνει τον εγχώριο και τον εξερχόμενο τουρισμό
- Διεθνής τουρισμός, που περιλαμβάνει τον εισερχόμενο και τον εξερχόμενο τουρισμό (Ηγουμενάκης και Κραβαναρίτης, 2004: 32-33).

Μια ακόμη κατηγοριοποίηση του τουρισμού είναι ο μαζικός – ατομικός τουρισμός, που απευθύνεται στο πλήθος των τουριστών σε μία συγκεκριμένη περιοχή. Ο μαζικός τουρισμός αναφέρεται στο μεγάλο αριθμό επισκεπτών, στην συχνή παρουσία του σε μία συγκεκριμένη περιοχή, καθώς και στην ομαδική διοργάνωση του ταξιδιού από κάποιο τουριστικό γραφείο. Αυτό το είδος του τουρισμού αποτελεί σχετικά μια νέα ιδέα, η οποία δεν είναι ιδιαίτερα φιλική προς το περιβάλλον. Η μεγάλη άνοδος των εισοδημάτων μετά την Βιομηχανική Επανάσταση αποτελεί την κυριότερη αιτία της εμφάνισης του (Πράσινη Βιβλιοθήκη και

Τράπεζα Πειραιώς, 2012: 3). Από την άλλη πλευρά ο ατομικός τουρισμός χαρακτηρίζεται από την ανεξάρτητη ατομική οργάνωση ταξιδιού και αφορά ένα άτομο ή μια οικογένεια (Κουρτέσας, 2003: 2).

Τέλος ο τουρισμός διακρίνεται με βάση τη χρονική διάρκεια παραμονής του τουρίστα σε μια περιοχή σε δύο κατηγορίες: τον εποχιακό και τον συνεχή τουρισμό. Με τον όρο εποχικός τουρισμός χαρακτηρίζεται ο τουρισμός, που δεν διαρκεί όλο τον χρόνο. Ο εποχικός τουρισμός επηρεάζεται άμεσα από τις κλιματολογικές συνθήκες που επικρατούν σε όλες τις εποχές, έτσι ο γενικός τουρισμός κατά την διάρκεια του καλοκαιριού και ο χειμερινός τουρισμός αποτελούν τις πιο αντιπροσωπευτικές μορφές αυτής της κατηγορίας τουρισμού. Στην αντίθετη πλευρά εμφανίζεται ο συνεχής τουρισμός που διαρκεί όλο το χρόνο και δεν επηρεάζεται από τις κλιματολογικές συνθήκες, με κυριότερες μορφές τουρισμού τον συνεδριακό τουρισμό, τον μορφωτικό τουρισμό και τον τουρισμό κινήτρων (Ηγουμενάκης και Κραβαναρίτης, 2004: 34)

1.3 Οι κυριότερες ειδικές και εναλλακτικές μορφές τουρισμού

Την δεκαετία του 1970 ξεκίνησε η εμφάνιση των νέων μορφών τουρισμού ή αλλιώς εναλλακτικών μορφών τουρισμού, με απώτερο σκοπό την μείωση του μαζικού τουρισμού και των περιβαλλοντικών και κοινωνικών επιπτώσεων του. Οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού απευθύνονται στους τουρίστες που επισκέπτονται μια περιοχή διότι εκ των προτέρων έχουν κάποιο ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την περιοχή. Η νέα τουριστική αντίληψη στρέφεται προς την προστασία του περιβάλλοντος, τη φυσική ζωή και την γνωριμία με τον τοπικό πολιτισμό.

Οι κυριότερες μορφές του εναλλακτικού τουρισμού είναι οι εξής:

Αγροτουρισμός: αναφέρεται σε μια ήπια μορφή τουρισμού σε αγροτικές περιοχές, που συνδέεται με την αγροτική παραγωγή, την παραδοσιακή κουζίνα, τις αγροτικές ασχολίες και τα τοπικά προϊόντα (ΥΠΑΑΤ, 2014).

Οικοτουρισμός: αποτελεί μία ήπια μορφή τουρισμού που αναπτύσσεται σε οικολογικές περιοχές και εστιάζει κυρίως στην προστασία και διαχείριση του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος μέσα από την προσωπική εμπειρία και την εκμάθηση του επισκέπτη (Πράσινη Βιβλιοθήκη και Τράπεζα Πειραιώς, 2012: 4).

Συνεδριακός τουρισμός: είναι ο τουρισμός που γίνεται κατά την διάρκεια ενός συνεδρίου, σεμιναρίου ή σύσκεψης με σκοπό την επικοινωνία και την ενημέρωση για επαγγελματικούς λόγους κυρίως. Οι κατάλληλες υποδομές, όπως εκθεσιακοί χώροι,

χώροι συνεδρίασης κ.α. αποτελούν τα κύρια εφόδια για μία χώρα που επιθυμεί αυτή την κατηγορία του τουρισμού (Ηγουμενάκης και Κραβαναρίτης, 2004: 39).

Τουρισμός υγείας: αφορά μία μορφή τουρισμού κυρίως για άτομα τρίτης ηλικίας που αναζητούν εναλλακτικές μεθόδους θεραπείας είτε για σωματική είτε για ψυχική υγεία μέσω προγραμμάτων ιδιωτικής ιατρικής φροντίδας σε συνεργασία με την τουριστική βιομηχανία σε ένα όμορφο και χαλαρωτικό περιβάλλον (Πατσουλές, 2010: 2).

Θρησκευτικός τουρισμός: Ο θρησκευτικός τουρισμός είναι τουρισμός μικρής διάρκειας και αφορά την κατηγορία των ανθρώπων που επισκέπτονται θρησκευτικούς προορισμούς για λόγους θρησκευτικούς, όπως οι θρησκευτικές εκδηλώσεις, η εκπλήρωση τάματος κ.α. (Πολύζος, 2010: 3-4).

Αθλητικός τουρισμός: Ο αθλητικός τουρισμός έχει ως κύριο κίνητρο τον αθλητισμό και μπορεί να χωριστεί σε τρεις κατηγορίες: α) στην παρακολούθηση αθλητικών γεγονότων, β) στη συμμετοχή σε αθλητικές δραστηριότητες, επαγγελματικές ή ερασιτεχνικές και γ) στην επίσκεψη σε αθλητικά μνημεία (Αλεξανδρή, 2008: 3-5).

Επαγγελματικός τουρισμός: Αναφέρεται στα ταξίδια που γίνονται για επαγγελματικούς λόγους και όχι για αναψυχή, για τη συμμετοχή σε ημερίδες ή σε εκθέσεις κ.α. (Κραβαναρίτης και Παπαγεωργίου, 2007: 34).

Τουρισμός για νέους: Αυτή η μορφή τουρισμού αφορά άτομα ηλικίας από 18-30 ετών, τα οποία προτιμούν προορισμούς όπου θα ζήσουν έντονες στιγμές (περιπέτεια, χειμερινά και θαλάσσια σπορ, εκδηλώσεις, φεστιβάλ κ.τ.λ.).

Τουρισμός τρίτης Ηλικίας: Οι ηλικιωμένοι, που ξεπερνούν το 65ο έτος της ηλικίας τους, διαθέτουν αρκετό από τον ελεύθερο χρόνο τους για ταξίδια. Επιπλέον προτιμούν τα οργανωμένα ταξίδια και συνήθως τον ιαματικό, τον πολιτιστικό και τον θρησκευτικό τουρισμό (Κάτσος, 2004: 9).

Πολιτιστικός τουρισμός: Τα τουριστικά ταξίδια έχουν ως σκοπό την γνωριμία του πολιτισμού της εκάστοτε περιοχής, τις παραδόσεις, τα μνημεία, τα ήθη και τα έθιμα (Κόνσολα, 2010: 1-3).

Θαλάσσιος τουρισμός: Στο είδος αυτό εντάσσεται κάθε ανθρώπινη δραστηριότητα που έχει ως πεδίο δράσης το θαλάσσιο χώρο και έχει ως σκοπό την αναψυχή (Ηγουμενάκης και Κραβαναρίτης, 2004:43).

Ιαματικός τουρισμός: Αφορά προορισμούς με ιαματικά νερά, τα οποία έχουν θεραπευτικές ιδιότητες για ανθρώπους με παθήσεις, όπως στην Αιδηψό και στον Λουτράκι.

Μορφωτικός τουρισμός: Ο μορφωτικός τουρισμός απευθύνεται στα άτομα που έχουν σαν κύριο σκοπό την εκπαίδευση και την παρακολούθηση σεμιναρίων και μορφωτικών εκδηλώσεων.

Λαϊκός τουρισμός: αποτελεί μια μορφή τουρισμού που χαρακτηρίζεται από άτομα χαμηλού εισοδήματος, τα οποία ταξιδεύουν με κάθε είδους μεταφορικό μέσο (αυτοκίνητα, τροχόσπιτα κ.τ.λ.) (Ηγουμενάκης και Κραβαναρίτης, 2004: 36,47).

Άλλες εναλλακτικές μορφές τουρισμού είναι:

- Τουρισμός κινήτρων
- Επιλεκτικός τουρισμός
- Θαλάσσιος τουρισμός
- Ορειβατικός και περιπατητικός τουρισμός
- Εκθεσιακός τουρισμός
- Χειμερινός τουρισμός
- Φυσιογνωστικός τουρισμός
- Οικογενειακός τουρισμός
- Κοινωνικός τουρισμός
- Κοσμοπολίτικος τουρισμός

1.4 Η ιστορία του τουρισμού

Ο τουρισμός έκανε την εμφάνιση του από την αρχαιότητα κατά τον 18^ο και 19^ο αιώνα. Η λέξη τουρισμός εμφανίστηκε τον 19^ο αιώνα και προέρχεται από την αγγλική και γαλλική λέξη tour. Οι αρχαίοι Ρωμαίοι και Έλληνες ξεκίνησαν να ταξιδεύουν είτε ως επιστήμονες και έμποροι για επαγγελματικούς λόγους, είτε ως εύποροι που διέθεταν άπλετο ελεύθερο χρόνο.

Κατά την διάρκεια του 19^{ου} αιώνα δημιουργήθηκαν τα πρώτα κρατικά πανδοχεία με δωρεάν διαμονή, αλλά και τα ιδιωτικά πανδοχεία με κερδοσκοπική μορφή. Ο τουρισμός ήταν γνωστός όσο και σήμερα, στα χρόνια της αρχαίας Ελλάδας και της αρχαίας Ρώμης και οι ταξιδιώτες ανήκαν στην άρχουσα τάξη.

Στην εποχή του μεσαίωνα τα περισσότερα ταξίδια πραγματοποιούνταν κυρίως για τις ιαματικές πηγές, που ήταν θεραπευτικές, γιορτές και θρησκευτικούς λόγους. Εκείνη την εποχή

ήταν προφανές το έλλειμμα της ελευθερίας και της δημοκρατίας, γι αυτό και ο τουρισμός ήταν άρρητα συνδεδεμένος με την θρησκεία.

Την περίοδο της αναγέννησης, όπου υπήρχε και μεγαλύτερη οικονομική άνεση, ξεκίνησε να ταξιδεύει και η αστική τάξη, επιστήμονες, βιοτέχνες και έμποροι, με σκοπό να διευρύνουν τις γνώσεις τους. Η αύξηση των ταξιδιών τότε, οδήγησε περισσότερο στον μαζικό τουρισμό και βοήθησε στην ανάπτυξη των υποδομών, όπως τα ξενοδοχεία, τα μεταφορικά μέσα και τους δρόμους, αλλά επιπλέον δημιούργησε και νέες θέσεις εργασίας (Χατζιωαννίδης, 2014: 18-19).

Παράλληλα με τα ταξίδια στην Ευρώπη, ξεκίνησαν οι εξερευνήσεις στις άλλες ηπείρους της γης και ο ενθουσιασμός από τις ανακαλύψεις οδήγησε σε νέους προορισμούς και στην μεταφορά της ιστορίας, των πολιτισμών και της επιστήμης. Η δημιουργία του σιδηρόδρομου και του ατμόπλοιου βοήθησε στη μείωση του κόστους των ταξιδιών και εξάπλωση του τουρισμού.

Το 1841 εμφανίστηκε το πρώτο τουριστικό γραφείο στην Αγγλία, καθώς υπήρχε η ανάγκη για οργανωμένα και μακρινά ταξίδια στην Ευρώπη, στην Αμερική και σε άλλους προορισμούς. Ο πρώτος τουριστικός οργανισμός δημιουργήθηκε το 1898 και ονομαζόταν Διεθνής Ένωση Τουρισμού (A.I.T.). Με την πάροδο του χρόνου δημιουργήθηκαν πολλά τουριστικά γραφεία και τουριστικοί οργανισμοί, μεταφέροντας τον τουρισμό στην μεσαία τάξη εκείνης της εποχής.

Κατά την διάρκεια του 20^{ου} αιώνα ο μαζικός τουρισμός ανθίζει περισσότερο, αφού τα ατμόπλοια γίνονται ταχύτερα και ασφαλέστερα. Μετά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο δημιουργήθηκε το αυτοκίνητο και το αεροπλάνο, με αποτέλεσμα να αναπτυχθεί αρκετά ο εσωτερικός, αλλά και ο διεθνής τουρισμός και να μειωθεί η χρήση του σιδηρόδρομου και των ατμόπλοιων. Το 1934 ιδρύθηκε η Διεθνή Ένωση των Επίσημων Οργάνων Τουριστικής Προπαγάνδας (U.I.O.P.T) από δημόσιους εθνικούς οργανισμούς, η οποία το 1947 μετατρέπεται σε Διεθνή Ένωση των Εθνικών Οργανισμών Τουρισμού (U.I.O.O.T.).

Σε πολλές περιοχές χτίστηκαν ξενοδοχειακές εγκαταστάσεις και δημιουργήθηκαν τουριστικά πρακτορεία και ο τουρισμός ξεκίνησε να αποτελεί μία απασχόληση – εισόδημα. Από το 1950 και έπειτα η ανάπτυξη του τουρισμού είναι αλματώδης και πλέον ο τουρισμός είναι ένας οικονομικός τομέας που επηρεάζει άμεσα τις χώρες. Το 1975 η Διεθνής Ένωση των Εθνικών Οργανισμών Τουρισμού (U.I.O.O.T.) μετατρέπεται στον μεγαλύτερο μέχρι σήμερα οργανισμό του τουρισμού, τον Παγκόσμιο Οργανισμό Τουρισμού (W.T.O).

Από εκεί και έπειτα τα κράτη αρχίζουν να προωθούν τον θεσμό του τουρισμού ως οικονομική δραστηριότητα, καθώς βοηθούν και οι εταιρείες τουρισμού.

Τέλος μπορούμε να τονίσουμε πως φαίνεται ότι ο τουρισμός είναι μία από τις αρχαιότερες και σημαντικότερες οικονομικές δραστηριότητες παγκοσμίως (Παππάς, 2008: 36-37).

1.5 Παράγοντες που επηρεάζουν τον τουρισμό

Ο τουρισμός ως εμπορική και οικονομική δραστηριότητα έχει προσελκύσει το ενδιαφέρον πολλών χωρών. Από την άλλη πλευρά οι επιλογές των τουριστών διαμορφώνονται μέσα από την επιρροή πολλών παραγόντων. Οι παράγοντες που επηρεάζουν τον τουρισμό μπορούν να διακριθούν στις εξής κατηγορίες:

- **Οικονομικοί παράγοντες**

Το εισόδημα:

Σύμφωνα με πολλούς μελετητές το εισόδημα αποτελεί τον σημαντικότερο παράγοντα που επηρεάζει τον τουρισμό. Οι αυξομειώσεις στο εισόδημα των τουριστών επηρεάζει άμεσα την επιλογή των προορισμών. Όσο μεγαλύτερο είναι το εισόδημα τόσο πιο εύκολο είναι από τους καταναλωτές να ταξιδεύουν. Επιπλέον το ύψος του εισοδήματος σχετίζεται άμεσα όπως προαναφέραμε με την επιλογή του προορισμού, αλλά και με το είδος του ταξιδιού π.χ. οργανωμένα ταξίδια, εξωτικά και μακρινά ταξίδια.

Η τιμή:

Η τουριστική αγορά επηρεάζεται άμεσα από τις τιμές και τις διακυμάνσεις τους και αποτελούν τον δεύτερο κατά σειρά σημαντικό παράγοντα για τον τουρισμό και την τουριστική ζήτηση. Το κόστος των υπηρεσιών και των αγαθών που αγοράζονται σε έναν προορισμό, οι τιμές των υποκατάστατων και συμπληρωματικών προϊόντων (προορισμοί) και το κόστος μεταφοράς επηρεάζουν διαφορετικά την απόφαση του κάθε τουρίστα που επιθυμεί να ταξιδέψει.

Οι εγχώριες τιμές:

Οι τιμές σε μία χώρα προορισμού αποτελούν το βασικό πυλώνα για την επιλογή αυτής της χώρας ως ταξιδιωτικός προορισμός από τον τουρίστα. Το κόστος διαμονής, η τοπική μεταφορά, η σίτιση και η διασκέδαση είναι κάποια από τα βασικά κόστη αγαθών και υπηρεσιών μιας χώρας που επηρεάζουν την επιλογή του τουρίστα. Μια ενδεχόμενη αύξηση των τιμών σε σύγκριση με παλαιότερες χρονιές θα έχει ως αποτέλεσμα την αποθάρρυνση των τουριστών για την συγκεκριμένη χώρα, ενώ αντιθέτως μια μείωση θα επιφέρει αύξηση της ζήτησης του τουρισμού στην χώρα αυτή (Forsyth and Dwyer, 2009:77-80).

Το κόστος μεταφοράς:

Ένας ακόμη οικονομικός παράγοντας που επηρεάζει τον τουρισμό και την ζήτηση του είναι το κόστος της μεταφοράς από την χώρα προέλευσης στην χώρα προορισμού. Όπως είναι αναμενόμενο μία αύξηση του κόστους μεταφοράς αναμένεται να προκαλέσει μείωση της ζήτησης του τουρισμού. Επίσης ανάλογα με το ύψος του κόστους μεταφοράς ο τουρίστας μπορεί να διακρίνει και να επιλέξει έναν προορισμό που επιθυμεί και έχει μικρό κόστος μεταφοράς και να απορρίψει κάποιον άλλον προορισμό με μεγαλύτερο κόστος μεταφοράς (Mammadov, 2012: 383-384).

- **Πολιτικοί παράγοντες**

Οι πολιτικοί παράγοντες άλλοτε επηρεάζουν θετικά και άλλοτε αρνητικά τον τουρισμό. Τα αθλητικά γεγονότα όπως οι Ολυμπιακοί Αγώνες και οι πολιτιστικές εκδηλώσεις αυξάνουν την προσέλευση των τουριστών σε μία χώρα. Από την άλλη πλευρά η πολιτική αστάθεια σε μία χώρα τα τρομοκρατικά χτυπήματα, οι πόλεμοι και πολλά άλλα αποτελούν αποτρεπτικό παράγοντα για την επιλογή ενός προορισμού από τον τουρίστα (GEOstrategy , 2009).

- **Ψυχολογικοί παράγοντες**

Σύμφωνα με πολλούς μελετητές η απόφαση ενός τουρίστα να ταξιδέψει επηρεάζεται άμεσα από τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας και της ψυχοσύνθεσης του. Το ταξίδι συνήθως αποτελεί μία έξοδο από τα καθημερινά προβλήματα και υποχρεώσεις ενός ατόμου και τη φυγή προς την ξεκούραση, την χαλάρωση και αλλαγή περιβάλλοντος. Ο προορισμός που θα επιλέξει ένα άτομο εξαρτάται από τις προτιμήσεις του και από τις εκάστοτε ψυχολογικές ανάγκες (Drs. Bas Amelung and others, 1999: 23).

- **Δημογραφικοί και Κοινωνικοί παράγοντες**

Η επιλογή ενός ταξιδιού και ενός προορισμού επηρεάζεται από την ηλικιακή διάρθρωση των τουριστών. Οι νέοι άνθρωποι συνήθως επιλέγουν την γνωριμία με άγνωστα μέρη ή πολλές φορές δημιουργούν νέες τουριστικές περιοχές. Από την άλλη πλευρά οι μεσήλικες και οι ηλικιωμένοι έχουν ως προτεραιότητα στην επιλογή τους το οργανωμένο ταξίδι, την ασφάλεια του ταξιδιού, την παροχή ικανοποιητικών υπηρεσιών κ.α.

Επιπρόσθετα το επίπεδο μόρφωσης των χωρών προέλευσης δημιουργεί διαφορές στην επιλογή ενός προορισμού, καθώς τα μορφωμένα άτομα είναι περισσότερο πληροφορημένα και έχουν άλλα κίνητρα για να ταξιδέψουν.

Τέλος ένας ακόμη παράγοντας που επηρεάζει τον τουρισμό είναι η οικογενειακή κατάσταση, αφού τα μικρά παιδιά δεν μπορούν να ανταπεξέλθουν σε ένα μακρινό ταξίδι για παράδειγμα (Papp and Raffay, 2011: 23-26).

- **Φυσικοί και κλιματολογικοί παράγοντες**

Η μορφολογία του εδάφους, η ηλιοφάνεια, η βλάστηση, οι γενικές καιρικές συνθήκες έχουν καθοριστικό ρόλο στην ανάπτυξη του τουρισμού και έτσι δημιουργούνται και πολλές εναλλακτικές μορφές τουρισμού (Παπαγεωργίου κ.α., 2013:2-3).

Κάποιοι επιπλέον παράγοντες που επηρεάζουν τον τουρισμό είναι:

Η ταυτότητα των προορισμών: Πολλοί ταξιδιώτες την σημερινή εποχή κρίνουν τους προορισμούς αναλόγως από το πόσο δημοφιλής είναι και κυρίως ένα προσφέρουν ήλιο και θάλασσα, αλλά και πολυτελή αγορές, αθλητικά σπορ κ.α.

Η Τεχνολογία και η Διαφήμιση: Η ανάπτυξη της τεχνολογίας και ειδικότερα η ευρεία χρήση του διαδικτύου διαμορφώνουν τον σύγχρονο τουρισμό. Η διαφήμιση προορισμών μέσω του διαδικτύου αποτελεί έναν από τους πιο διαδεδομένους και σύγχρονους τρόπους διαφήμισης μιας περιοχής σήμερα(GEOstrategy, 2009).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

2.1 Τουρισμός και Τοπική Ανάπτυξη στην Ευρώπη

Η Ευρώπη είναι ο προσφιλέστερος τουριστικός προορισμός παγκοσμίως με την μεγαλύτερη ποικιλία προϊόντων και προορισμών, καθώς και πληθώρα δημοσίων και ιδιωτικών φορέων με αποκεντρωμένες δεξιότητες σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Ο τουρισμός στην Ευρώπη αποτελεί βασικό κομμάτι της ευρωπαϊκής οικονομίας, καθώς κατέχει πάνω από το 10% του ΑΕΠ της και απασχολεί 9,7 εκατομμύρια πολίτες σε τουριστικές επιχειρήσεις. Ακόμα διαθέτει αξιόλογες δυνατότητες, καθώς μπορεί να συμβάλει σε αρκετούς στόχους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως είναι η βιώσιμη ανάπτυξη, η οικονομική και κοινωνική συνοχή, η απασχόληση και η οικονομική άνοδο.

Ο τουρισμός είναι επιπλέον ένα σημαντικό μέσο για την προώθηση της εικόνας της Ευρώπης σε όλο τον κόσμο, προβάλλοντας τις αξίες, την γλωσσική πολυμορφία και δημιουργικότητα και τους πολιτισμούς της.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση για να διατηρήσει τη θέση της Ευρώπης ως κορυφαίος προορισμός, και τη μεγιστοποίηση της συμβολής του κλάδου στην περιφερειακή και τοπική ανάπτυξη και την απασχόληση ασκεί αρκετά χρόνια τώρα μια τουριστική πολιτική με βασικό στόχο την προώθηση του τουρισμού (European Commission, 2013).

Το 1982 για πρώτη φορά η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσίασε τις πρώτες κατευθύνσεις για μια κοινοτική πολιτική του τουρισμού. Οι βασικοί στόχοι μεταξύ άλλων ήταν:

- ✓ Η αναδιάρθρωση του χρόνου των διακοπών,
- ✓ Η προστασία της κληρονομιάς,
- ✓ Η προώθηση του κοινωνικού, πολιτιστικού και αγροτικού τουρισμού
- ✓ Η ανάπτυξη της τουριστικής δραστηριότητας στις υποανάπτυκτες χώρες.

Το 1986 προωθήθηκαν νέα μέτρα με επίκεντρο όμως τους παραπάνω στόχους. Ο τουρισμός τίθεται ως βασικό θέμα πολιτικής για την Ευρωπαϊκή Ένωση το 1992 στο «Σχέδιο Κοινοτικών Δράσεων υπέρ του τουρισμού», όπου αναφέρεται ότι θα πρέπει να ληφθούν από την Κοινότητα μέτρα για την ενημέρωση του τομέα του τουρισμού και την δραστηριοποίηση σε πολλές μορφές εναλλακτικού τουρισμού.

Στη συνέχεια ακολούθησαν πολλές διασκέψεις και εγκρίθηκαν αρκετά μέτρα με σκοπό την βιώσιμη ανάπτυξη του τουρισμού και την αύξηση του δυναμικού του τουρισμού με νέες θέσεις εργασίας.

Επιπλέον η Ευρωπαϊκή Ένωση δρομολόγησε πολλές πρωτοβουλίες με κύριο στοιχείο τον τουρισμό. Πιο συγκεκριμένα ανακοινώθηκαν:

- ✓ Το 2007 η «Ατζέντα για έναν αειφόρο και ανταγωνιστικό ευρωπαϊκό τουρισμό».
- ✓ Το 2010 η «Ευρώπη, ο πρώτος τουριστικός προορισμός στον κόσμο — ένα νέο πλαίσιο πολιτικής για τον ευρωπαϊκό τουρισμό».
- ✓ Το 2012 η «Εφαρμογή και ανάπτυξη της κοινής πολιτικής θεωρήσεων με στόχο την τόνωση της ανάπτυξης στην ΕΕ».
- ✓ Το 2014 «μια ευρωπαϊκή στρατηγική για την τόνωση της ανάπτυξης και της απασχόλησης στον παράκτιο και θαλάσσιο τουρισμό».

Επιπλέον θεσπίστηκαν προγράμματα, τα οποία συνεισφέρουν στην καταπολέμηση της εποχικότητας του τουρισμού και στην προώθηση της ανάπτυξης των τοπικών οικονομιών, τα οποία είναι τα εξής (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο/ Το Κοινοβούλιο, 2014):

- ✓ Το Καλύψω, με στόχο την ενθάρρυνση του τουρισμού εκτός της περιόδου αιχμής και την ανάπτυξη του τουρισμού για ΑΜΕΑ, τρίτη ηλικία, νέους, οικονομικά ασθενέστερες οικογένειες.
- ✓ Το EDEN, με σκοπό την προώθηση νέων τουριστικών προορισμών.
- ✓ Ο Βιώσιμος τουρισμός, με στόχο την προώθηση της μετατροπής της πρώην διαχωριστικής γραμμής σε διασυνοριακό δίκτυο διαδρόμων για ποδηλασία ή περπάτημα.
- ✓ Η πιλοτική πρωτοβουλία «50 000 τουρίστες», με στόχο την ενθάρρυνση των τουριστικών ρευμάτων κατά τη χαμηλή τουριστική περίοδο μεταξύ διαφόρων τρίτων χωρών.
- ✓ Τα «Διεθνικά πολιτιστικά τουριστικά προϊόντα», με έμφαση τον πολιτιστικό και βιομηχανικό τουρισμό.

Το 2009 η συνθήκη της Λισαβόνας έδωσε στον ευρωπαϊκό τουρισμό την σημασία, που του αξίζει, αναθέτοντας στην Ε.Ε. την αρμοδιότητα να στηρίζει, να συντονίζει και να συμπληρώνει τις δράσεις των χωρών της στον τομέα αυτό. Σύμφωνα με την συνθήκη η Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει να ενθαρρύνει την ανάπτυξη επιχειρήσεων στον τομέα αυτό, την

προώθηση συνεργασίας μεταξύ των χωρών της ΕΕ, ειδικότερα με την ανταλλαγή καλής πρακτικής και την ανάπτυξη της ολοκληρωμένης προσέγγισης του τουρισμού ώστε να εξασφαλίσει τη συνεκτίμηση αυτού του τομέα στο πλαίσιο των λοιπών πολιτικών της Ε.Ε. (Europra, 2014).

Η πιο πρόσφατη τουριστική πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης περιλαμβάνεται στην στρατηγική «Ευρώπη 2020» με κύριες προτεραιότητες (Europra, 2010):

- ✓ Την ενθάρρυνση της ανταγωνιστικότητας του τουριστικού τομέα στην Ευρώπη.
- ✓ Την προώθηση της ανάπτυξης βιώσιμου, υπεύθυνου και ποιοτικού τουρισμού.
- ✓ Την εδραίωση της εικόνας και της προβολής της Ευρώπης ως συνόλου βιώσιμων και ποιοτικών τουριστικών προορισμών.
- ✓ Την μεγιστοποίηση του δυναμικού των πολιτικών και των χρηματοδοτικών μέσων της ΕΕ για την ανάπτυξη του τουρισμού.

2.2 Η ιστορία του ελληνικού τουρισμού

2.2.1 Ο τουρισμός στην Ελλάδα αποτελούσε ένα σημαντικό κομμάτι της χώρας μας από το 1800 περίπου. Πολλά ταξίδια εκείνον τον καιρό είχαν εκπαιδευτικό χαρακτήρα, λόγω των αρχαιολογικών μνημείων της Ελλάδας, όπως οι Δελφοί, οι Μυκήνες κ.α..

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες το 1986 σηματοδότησαν την εξέλιξη του ελληνικού τουρισμού, διότι υπήρξε μεγάλη προσέλευση τουριστών και δημιουργήθηκαν πολλές ξενοδοχειακές μονάδες στην Αθήνα, στο Ναύπλιο και σε άλλες πόλεις. Στις αρχές του 20^{ου} αιώνα οι Έλληνες ξεκίνησαν να διαχειρίζονται πιο μεθοδευμένα τον τουρισμό, δημιουργώντας το 1914 το «Γραφείο Ξένων και Εκθέσεων», το οποίο το 1922 αναβαθμίστηκε με σκοπό την προσέλκυση ξένων στην Ελλάδα.

Η κυβέρνηση Ελευθέριου Βενιζέλου το 1929 δημιούργησε τον Ελληνικό Οργανισμό Τουρισμού (Ε.Ο.Τ), ο οποίος αναλάμβανε την προβολή της χώρας, με την δημιουργία τουριστικών αφισών σε δύο ξένες γλώσσες, την έκδοση περιοδικών και τις δημοσιεύσεις σε διεθνή περιοδικά. Επίσης εγκατέστησε περίπτερα δίπλα στους αρχαιολογικούς χώρους και θεσπίστηκαν οι πρώτες προδιαγραφές για τα ξενοδοχεία. Από το 1929 έως το 1936 ο Ε.Ο.Τ λειτουργούσε παράλληλα με το «Γραφείο Ξένων και Εκθέσεων». Το 1936 καταργήθηκε ο Ε.Ο.Τ και ανέλαβε το Υφυπουργείο Τύπου και Τουρισμού (Μουσμούτης, 2008).

Το Υφυπουργείο Τύπου και Τουρισμού προσπάθησε να οργανώσει τον εσωτερικό τουρισμό και την προβολή της Ελλάδας στο εξωτερικό.

Οι αφίξεις τουριστών στην χώρα μας αυξάνονταν συνεχώς με την πάροδο του χρόνου, το 1925 εισήλθαν 22.500 τουρίστες και μέχρι το 1938 ο αριθμός αυξήθηκε στους 153.632 τουρίστες.

Στη συνέχεια, το 1950- 1951 επανιδρύθηκε ο Ε.Ο.Τ, ο οποίος είχε ως σκοπό την τουριστική ανασυγκρότηση της χώρας. Οι πρώτες δράσεις ήταν η δημιουργία ειδικών προγραμμάτων διαφήμισης στο εξωτερικό και η κατασκευή διάφορων τουριστικών εγκαταστάσεων, όπως ξενοδοχεία, εστιατόρια, κάμπινγκ, οργανωμένες παραλίες κ.α.. Επιπλέον αναπτύχθηκε ο τουρισμός στα νησιά, όπου και γυρίστηκαν ξενόγλωσσα έργα, όπως «τα κανόνια του Ναβαρόνε» και δημιουργήθηκαν τα φεστιβάλ των Αθηνών και της Επιδαύρου.

Η άνοδος του ελληνικού τουρισμού συνεχίστηκε και τα επόμενα χρόνια, καθώς το 1966 οι ετήσιες αφίξεις ανέρχονταν σε 1.130.000. Η κατασκευή νέων κτηρίων για τουριστική χρήση συνεχίστηκε και μετά το 1980 με επιδοτήσεις μέσω του αναπτυξιακού νόμου. Κατά τα έτη 1985 – 1987 επιχειρήθηκε η απεξάρτηση από το μαζικό τουρισμό και επιδιώχθηκε η αξιοποίηση όλων των πλεονεκτημάτων της χώρας, έτσι ώστε να αναπτυχθούν οι ειδικές μορφές τουρισμού, μέσω μίας τουριστικής πολιτικής. Η πολιτική αυτή έστρεψε την έλξη των τουριστών στην Ελλάδα κυρίως λόγω των θαλάσσιων προορισμών και όχι λόγω του πολιτισμού της χώρας και επίσης έδινε έμφαση στην προστασία του περιβάλλοντος.

Τα τελευταία 20 χρόνια ο δημόσιος φορέας του τουρισμού έχει υποστεί πολλές αλλαγές, πιο συγκεκριμένα ο Ε.Ο.Τ. έχει λιγότερες αρμοδιότητες πλέον, ενώ το Υπουργείο καταργήθηκε και επανιδρύθηκε 2 φορές μετά την σύσταση του (Κατσιγιάννης, 2009).

2.2.2 Πρωτοβάθμια τοπική αυτοδιοίκηση και τουριστική ανάπτυξη στην Ελλάδα

Με στόχο την αειφόρο ανάπτυξη του τουρισμού τα κράτη αναπτύσσουν διάφορες πολιτικές. Οι πολιτικές αυτές προσεγγίζουν την τουριστική ανάπτυξη ως οικολογικά αποδεκτή, οικονομικά βιώσιμη και κοινωνικά και ηθικά δίκαιη για τις τοπικές κοινωνίες. Με αυτό τον τρόπο ο τουρισμός γίνεται μέρος του φυσικού, πολιτιστικού και ανθρώπινου περιβάλλοντος, με σεβασμό στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του τόπου υποδοχής. Καθώς ο τουριστικός τομέας έχει καθοριστική συμβολή στην εθνική οικονομία, η αειφόρος τουριστική ανάπτυξη μπορεί να επιτευχθεί μέσα από τον εναλλακτικό τουρισμό που βασίζεται στην ορθολογική αξιοποίηση και προστασία του φυσικού και πολιτισμικού περιβάλλοντος. Η βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη επιτυγχάνεται με την εναρμόνιση. Με τον όρο υποδομές νοούνται τα μέσα πρόσβασης, η

διατήρηση των φυσικών πόρων, η κατασκευή των κοινώς προσβάσιμων χώρων του δομημένου περιβάλλοντος, η παροχή των τουριστικών εγκαταστάσεων (π.χ. μαρίνες) και των υπηρεσιών κοινής ωφελείας από τα οποία εξαρτάται η τουριστική βιομηχανία. Ν. 3270/2004 (ΦΕΚ 187/Α) «Αρμοδιότητες του Υπουργείου Τουριστικής Ανάπτυξης και θέματα τουρισμού»

ΠΔ. 186/2009 (ΦΕΚ 213/Α) «Συγχώνευση Υπουργείων Πολιτισμού και Τουριστικής Ανάπτυξης» και ΠΔ 15/2010 (ΦΕΚ 35/Α) «Σύσταση Γενικής Γραμματείας Τουρισμού στο Υπουργείο Πολιτισμού και Τουρισμού του περιβάλλοντος και των τουριστικών δραστηριοτήτων. Στην επίτευξη αυτού του στόχου καταλυτικό ρόλο έχουν οι τοπικές κοινωνίες, όπως εκφράζονται μέσα από το θεσμό της τοπικής αυτοδιοίκησης. Οι τοπικές κοινωνίες είναι αυτές που θα αναλάβουν δράσεις για να πραγματοποιήσουν τις εθνικές και περιφερειακές στρατηγικές για την περιφερειακή ανάπτυξη. Κάθε οργανισμός τοπικής αυτοδιοίκησης γνωρίζει καλύτερα τα προβλήματα της περιοχής του και κατανοεί τις ανάγκες και τις προσδοκίες του τοπικού πληθυσμού. Η τοπική αυτοδιοίκηση αποτελεί θεμελιώδη θεσμό για την ελληνική δημοκρατία. Από τη σύσταση του ελληνικού κράτους, αναγνωρίστηκε ο σημαντικός ρόλος της τοπικής αυτοδιοίκησης όταν τέθηκε σε ισχύ το Β.Δ. 27/1833 «περί συστάσεως των Δήμων». Ο πρώτος ουσιαστικά Δημοτικός και Κοινοτικός Κώδικας θεσπίστηκε με το Ν. 1065/1980 (ΦΕΚ 168/Α) και ακολούθησαν τρεις κωδικοποιήσεις

[ΠΔ 75/1985 (ΦΕΚ 27/Α), Π.Δ. 323/1989 (ΦΕΚ 146/Α) και Π.Δ.419/1995 (ΦΕΚ 231/Α)].

Σύμφωνα με τον Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων, Ν. 3463/2006 (ΦΕΚ 114/Α)

άρθρο 1, η τοπική αυτοδιοίκηση, ως έκφραση της λαϊκής κυριαρχίας, αποτελεί θεμελιώδη θεσμό του δημόσιου βίου των Ελλήνων, όπως αυτός κατοχυρώνεται από τις διατάξεις του άρθρου 102 του Συντάγματος και του Ευρωπαϊκού Χάρτη Τοπικής Αυτονομίας.

Σύμφωνα με το άρθρο 102 του Συντάγματος 1975 όπως αυτό αντικαταστάθηκε με τις αναθεωρήσεις του 1986/2001/2008, η διοίκηση των

τοπικών υποθέσεων ανήκει στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτου και δεύτερου βαθμού (Μυλωνόπουλος, 2001:19).

Για τη διοίκηση των τοπικών υποθέσεων το τεκμήριο αρμοδιότητας συντρέχει υπέρ των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης.

Ο Κώδικας Δήμων και Κοινοτήτων αναθέτει στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτου βαθμού αρμοδιότητες που αφορούν τόσο τη διοίκηση τοπικών υποθέσεων όσο και τη διοίκηση υποθέσεων που εντάσσονται στη σφαίρα κρατικών αρμοδιοτήτων σε τοπικό επίπεδο, των οποίων όμως η άσκηση έχει ανατεθεί από το κράτος

στους δήμους και τις κοινότητες. Οι αρμοδιότητες των δήμων και κοινοτήτων κατανέμονται σε επτά τομείς α) ανάπτυξη, β) περιβάλλον, γ) ποιότητα ζωής, δ) απασχόληση, ε) κοινωνική προστασία και αλληλεγγύη, στ) παιδεία, πολιτισμός και αθλητισμός και ζ) πολιτική προστασία. Στους τομείς αυτούς οι πρωτοβάθμιοι Ο.Τ.Α. καλούνται να αναπτύξουν τη δράση τους. Οι δημοτικές και κοινοτικές αρχές διευθύνουν και ρυθμίζουν όλες τις τοπικές υποθέσεις, σύμφωνα με τις αρχές της επικουρικότητας και της εγγύτητας, με στόχο την προστασία, την ανάπτυξη και τη συνεχή βελτίωση των συμφερόντων και της ποιότητας ζωής της τοπικής κοινωνίας. Στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων αυτών, που θέτει το άρθρο 75 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων, περιλαμβάνεται και ο τομέας της τουριστικής ανάπτυξης.

Οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) πρώτου βαθμού (δήμοι και κοινότητες) έχουν την αρμοδιότητα να εκπονούν, να υλοποιούν και να συμμετέχουν σε προγράμματα για την τουριστική ανάπτυξη των περιοχών τους. Ιδιαίτερα δύνανται να προωθούν την ανάπτυξη του εναλλακτικού τουρισμού και να δημιουργούν θέρετρα και άλλες εγκαταστάσεις αναψυχής και διακοπών. Επιπρόσθετα, στο πλαίσιο των τοπικών αρχών στις πιο ανεπτυγμένες χώρες της Μεσογείου ξεχωρίζουν τα είδη του τουρισμού που επιθυμούν για τον τόπο τους και αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες για να διαφοροποιήσουν τη φύση και το είδος του τουρισμού που προωθούν.

Το σύνολο των αρμοδιοτήτων αυτών εντάσσεται η προστασία, η αξιοποίηση και η εκμετάλλευση των τοπικών φυσικών πόρων και περιοχών καθώς και των ιαματικών πηγών.

Επίσης οι δήμοι και οι κοινότητες ασκούν, σε τοπικό επίπεδο, αρμοδιότητες κρατικού χαρακτήρα, οι οποίες τους έχουν ανατεθεί για την καλύτερη εξυπηρέτηση των πολιτών. Ανάμεσα σ' αυτές είναι ο έλεγχος της τήρησης της τουριστικής νομοθεσίας από τις επιχειρήσεις τουριστικού ενδιαφέροντος, σύμφωνα με τις ειδικότερες νομοθετικές προβλέψεις. Επίσης οι δημοτικές και κοινοτικές αρχές οφείλουν να καθορίζουν με κανόνες τους όρους και τις προϋποθέσεις λειτουργίας των θέρετρων, των κατασκηνώσεων, των τουριστικών εγκαταστάσεων και των καταστημάτων και επιχειρήσεων παροχής ψυχαγωγίας.

Ο Δημοτικός και Κοινοτικός Κώδικας κατανοώντας τη σημασία του τουρισμού για την τοπική ανάπτυξη δίνει έμφαση στην τοπική τουριστική ανάπτυξη και θεσπίζει ειδικό νομικό πλαίσιο. Με ειδικές διατάξεις που διακρίνονται για τη σαφήνειά τους εμπλουτίζει τις αρμοδιότητες των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτου βαθμού με την παροχή της δυνατότητας εκπόνησης, πραγματοποίησης και συμμετοχής σε προγράμματα για την τουριστική ανάπτυξη των περιοχών τους και προώθησης των εναλλακτικών μορφών τουρισμού και της δημιουργίας θέρετρων

και άλλων εγκαταστάσεων αναψυχής και διακοπών.

Τονίζεται ιδιαίτερα η προώθηση του εναλλακτικού τουρισμού που απηχεί τις σύγχρονες κοινωνικό-οικονομικές, πολιτισμικές και περιβαλλοντικές αντιλήψεις για την αιεφόρο τουριστική ανάπτυξη.

Ο Δημοτικός και Κοινοτικός Κώδικας παρέχει τη δυνατότητα στις δημοτικές και κοινοτικές αρχές να εκδίδουν τοπικές κανονιστικές αποφάσεις με τις οποίες να θέτουν κανόνες για την προστασία του φυσικού και πολιτισμικού περιβάλλοντος και των κατοίκων σε τουριστικές περιοχές και ιδιαίτερα κατά την τουριστική περίοδο

2.2.3 Ο τουρισμός στην Ελλάδα σήμερα

Σύμφωνα με την Enterprise Greece, η χώρα μας αποτελεί έναν από τους κορυφαίους τουριστικούς προορισμούς παγκοσμίως. Το 2004 επισκέφθηκαν την Ελλάδα 11,7 εκατομμύρια τουρίστες, ενώ το 2008 ο αριθμός αυτός είχε αυξηθεί κατά 4 εκατομμύρια περίπου και ακολούθησε την ίδια πορεία και τα επόμενα χρόνια. Ειδικότερα από τους Ολυμπιακούς Αγώνες το 2004 και έπειτα είναι φανερό ότι ο τουρισμός στην Ελλάδα αυξήθηκε ραγδαία (Enterprise Greece, 2008 και Σύνδεσμος Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων, 2013).

Την τελευταία δεκαετία έχει διαπιστωθεί ότι ο τουρισμός έχει μεγάλο βαθμό σπουδαιότητας ειδικότερα όσο αναφορά την οικονομία και την ανεργία της χώρας.

Σύμφωνα με τα στοιχεία από τον Σύνδεσμο Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων ο τουρισμός αποτελεί σήμερα μια από τις βασικές πηγές εσόδων για την ελληνική οικονομία.

Η συμμετοχή του τουρισμού στο ΑΕΠ της χώρας τα τελευταία χρόνια κυμαίνεται περίπου στο 17%, ενώ η συμμετοχή του στην απασχόληση στο 19%. Οι αριθμοί αυτοί είναι αρκετά υψηλοί αν σκεφτεί κανείς πόσους άλλους τομείς έχουμε στην Ελλάδα που προσφέρουν στην οικονομία της χώρας.

Όμως φανερό είναι επίσης ότι με την εμφάνιση της οικονομικής κρίσης στην Ελλάδα το 2009, ξεκίνησε και μία πτώση του αριθμού των αφίξεων για τα επόμενα δύο χρόνια και κατ' επέκταση μία πτώση και στα άλλα δύο μεγέθη που αναφέραμε . Η οικονομική κρίση επηρέασε τον τουρισμό, όμως από το 2011 και έπειτα ξανάρχισε την ανοδική πορεία του.

2.3 Πλεονεκτήματα και Μειονεκτήματα του Ελληνικού Τουρισμού

Ο τουρισμός είναι αδιαμφισβήτητο ότι έχει συμβάλλει σημαντικά στην οικονομία και έχει πολλά πλεονεκτήματα για τις χώρες προορισμού, όμως έχει επιφέρει και δυσμενείς επιπτώσεις σε αυτές.

Πιο συγκεκριμένα παρακάτω αναφέρονται τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα του ελληνικού τουρισμού:

Πλεονεκτήματα (Βενετσανοπούλου, 2006:40-43):

- Το μεσογειακό κλίμα της Ελλάδας καθώς επίσης το φυσικό περιβάλλον και η πλούσια φύση ελκύουν τους τουρίστες.
- Η ποικιλομορφία των φυσικών πόρων επιτρέπουν τον τουρισμό για όλους τους μήνες του χρόνου.
- Τα εκατοντάδες μνημεία του πολιτισμού της Ελλάδας, τα οποία είναι από όλες τις εποχές τις ιστορίας.
- Ο μεγάλος αριθμός των νησιών, με τις αμέτρητες παραλίες ενισχύουν τους καλοκαιρινούς μήνες.
- Η φιλοξενία της Ελλάδας κυριαρχεί απέναντι στους άλλους λαούς.
- Τα τελευταία χρόνια έχουν δημιουργηθεί πολλές επιχειρήσεις που προσελκύουν τους τουρίστες με ειδικά ενδιαφέροντα.

Μειονεκτήματα (Eurobank Research, 2006):

- Η επιβάρυνση του περιβάλλοντος λόγω των τουριστικών δραστηριοτήτων, καθώς δεν τηρούνται οι περιβαλλοντικοί κανόνες, που υπάρχουν.
- Οι ελλείψεις σε κοινωνικές υποδομές, εξοπλισμό, στις συγκοινωνίες, στα λιμάνια και στα αεροδρόμια.
- Η έντονη εποχικότητα επηρεάζει την ποιότητα και το κόστος του προϊόντος.
- Το υψηλό ποσοστό μέσης και χαμηλής τάξης ξενοδοχειακών μονάδων.
- Το ελλιπές ειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό δεν εξυπηρετεί.
- Η εξάρτηση από μεγάλα τουριστικά πρακτορεία και η άνιση ανάπτυξη των περιφερειών της Ελλάδας.

Δυστυχώς το μεγαλύτερο μειονέκτημα από τα παραπάνω είναι η εποχικότητα, καθώς ο τουρισμός στην Ελλάδα διαρκεί κατά κύριο λόγο 3 μήνες τον χρόνο και τους υπόλοιπους η τουριστική δραστηριότητα είναι ελάχιστη.

Η Ελλάδα έχει να προσφέρει περισσότερες εμπειρίες και ευχαρίστηση στους τουρίστες και τους υπόλοιπους μήνες του χρόνου.

2.4 Τοπική Ανάπτυξη μέσω του Τουρισμού

Με τον όρο τοπική ανάπτυξη εννοείται η επιδίωξη θετικών μεταβολών στα βασικά συστατικά της οικονομικοκοινωνικής κυρίως δραστηριότητας σε μία τοπική κοινωνία. Η τοπική ανάπτυξη αφορά την ανάπτυξη σε μια συγκεκριμένη χωρική μονάδα και έχει ως σκοπό την βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των κατοίκων της. Επιπρόσθετα η τοπική ανάπτυξη είναι μια μορφή περιφερειακής ανάπτυξης, η οποία υποκινείται από τους τοπικούς παράγοντες, αλλά και από τους κατοίκους της χωρικής μονάδας. Οι τοπικοί παράγοντες είναι οι τοπικοί οργανισμοί και φορείς και οι τοπικές επιχειρήσεις.

Η τοπική ανάπτυξη μπορεί να διακριθεί σε τρεις διαστάσεις (Βενετσανοπούλου και Φραϊδάκη, 2008: 3):

- Την οικονομική: οι τοπικοί επιχειρηματίες προσπαθούν να βελτιώσουν την παραγωγικότητα τους και να γίνουν πιο ανταγωνιστικοί.
- Την κοινωνικοπολιτιστική: οι αξίες και οι θεσμοί αποτελούν την βάση της ανάπτυξης ενός τόπου.
- Την πολιτικοδιοικητική: οι τοπικές πολιτικές προστατεύουν το τοπίο και προσπαθούν να δημιουργήσουν ένα ευνοϊκό οικονομικό πλαίσιο.

Από την δεκαετία του 1960 και έπειτα ξεκίνησε να εκφράζεται αρκετά η αντίληψη για την αναπτυξιακή διαδικασία μέσω πολιτικών και προγραμμάτων που είχαν ως σκοπό την κινητοποίηση και την ανάπτυξη πρωτοβουλιών σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Η πολιτική αυτή έγινε γνωστή ως Ενεργοποίηση του Ενδογενούς Δυναμικού (Ε.Ε.Δ.) με τρεις κατευθύνσεις (Βλιάμος, 2008: 41-44):

- Την πολιτική για αύξηση της επιχειρηματικότητας σε τοπικό επίπεδο με νέες δραστηριότητες από επιχειρήσεις.
- Την πολιτική για αύξηση της παραγωγικότητας.

- Την πολιτική για την ενίσχυση τοπικών πρωτοβουλιών, οι οποίες δεν εξαρτώνται μόνο από την επιχειρηματική δράση.

Οι πιο οργανωμένες προσπάθειες για τοπική ανάπτυξη ξεκίνησαν το 1991 με την Πρωτοβουλία Leader, η οποία έδινε την ευκαιρία στις τοπικές κοινωνίες να σχεδιάσουν και να επιλέξουν τον τρόπο και την πορεία της ανάπτυξης τους. Στην πρωτοβουλία Leader II γίνεται προσπάθεια για έναν πιο συστηματικό και ολοκληρωμένο σχεδιασμό και δημιουργούνται οι Ομάδες Τοπικής Δράσης που σχεδιάζουν και υλοποιούν τοπικά προγράμματα μεταξύ άλλων και για τον τουρισμό. Η τελευταία προσπάθεια για τοπική ανάπτυξη μέσω του τουρισμού εμφανίζεται στο Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013 σε συνδυασμό με τις Κοινοτικές Πρωτοβουλίες Leader, όπου εφαρμόζονται στρατηγικές τοπικής ανάπτυξης με ολοκληρωμένο και πολυτομιακό χαρακτήρα.

Τα τελευταία είκοσι χρόνια η Τουριστική Πολιτική Διεθνώς έχει αναδείξει την σημασία του «τοπικού» ως βασικό χαρακτηριστικό του τουρισμού. Στην Ελλάδα όμως το ζήτημα αυτό έχει συζητηθεί, αλλά ακόμη δεν έχει εξελιχθεί σε μεγάλο βαθμό. Η πρωτοβουλία Leader αποτελεί την πιο πρόσφατη προσπάθεια για τον συνδυασμό του τουρισμού και της τοπικής ανάπτυξης, μέσω του τοπικού σχεδιασμού (ΥΠΑΑΤ κ.α., 2013:513-514).

2.5 Προϋποθέσεις για Τοπική Ανάπτυξη μέσω του Τουρισμού

Ο τουρισμός σε μία τοπική κοινωνία ξεκινάει από την τοπική πρωτοβουλία και τον διαχειρίζονται οι τοπικοί φορείς. Οι επιπτώσεις που μπορεί να επιφέρει είτε είναι θετικές είτε αρνητικές, απευθύνονται σε τοπική κλίμακα μόνο (Αγοραστάκης, 1999:8). Όμως για να αποτελέσει ο τουρισμός βασικό μοχλό για την τοπική ανάπτυξη θα πρέπει να πραγματοποιηθούν κάποια βασικά βήματα, τα οποία είναι (Αβδελλή, 2014):

- Η συνεργασία όσων εμπλέκονται στην τουριστική διαδικασία μιας τοπικής κοινωνίας.
- Η τοπική συμμετοχή για τον σχεδιασμό της τουριστικής ανάπτυξης.
- Η εκπαίδευση των επαγγελματιών και των κατοίκων μιας περιοχής για τον τουρισμό, τις εναλλακτικές μορφές του και την σωστή διαχείριση του.
- Η υψηλή ποιότητα των προσφερόμενων τουριστικών υπηρεσιών και εγκαταστάσεων.
- Η συμμετοχή των κατοίκων για την διατήρηση των τοπικών τουριστικών πηγών.
- Η ανάδειξη των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της τοπικής κοινωνίας.

- Η χρήση της τεχνολογίας για την εξέλιξη του τουριστικού προϊόντος, αλλά και για διαφήμιση του.

2.6 Τουρισμός και περιβάλλον

Υπάρχει μια πολυσύνθετη σχέση μεταξύ τουρισμού και περιβάλλοντος. Δεδομένου του μεγέθους του αλλά και της διεθνούς εξάπλωσης του, είναι αναπόφευκτο ο τουρισμός να έχει σημαντικό αντίκτυπο στο περιβάλλον. Οι επιπτώσεις του στο περιβάλλον σχετίζονται με την χρήση πόρων αλλά και με την μόλυνση και τα απόβλητα που παράγει, χωρίς να παραλείπονται οι επιπτώσεις από τις μεταφορές που σχετίζονται με τον τουρισμό.

Παρόλα αυτά, υπό συγκεκριμένες συνθήκες και προϋποθέσεις ο τουρισμός θα μπορούσε να συμβάλει στην προστασία του περιβάλλοντος. (*Economic and social council-commission on sustainable development, tourism and sustainable development-tourism and environmental protection, United Nations 13-19 april 1999 σελ 2*).

Λαμβάνοντας υπόψη την άμεση σχέση της ανάπτυξης του τουρισμού με το περιβάλλον, η οποία θα αναλυθεί στο παρόν κεφάλαιο, κρίνεται χρήσιμο να αναφερθούμε στη σχέση αυτή και στα προβλήματα που έχουν εμφανιστεί και κάνουν αναγκαία τη λήψη μέτρων και τη συνειδητοποίηση της σημασίας της βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης.

Το περιβάλλον διαδραματίζει πολύ σημαντικό ρόλο στο σχεδιασμό και την εφαρμογή της βιώσιμης ανάπτυξης και για το λόγο αυτό θα σταθούμε ιδιαίτερα στη σχέση με τον τουρισμό.

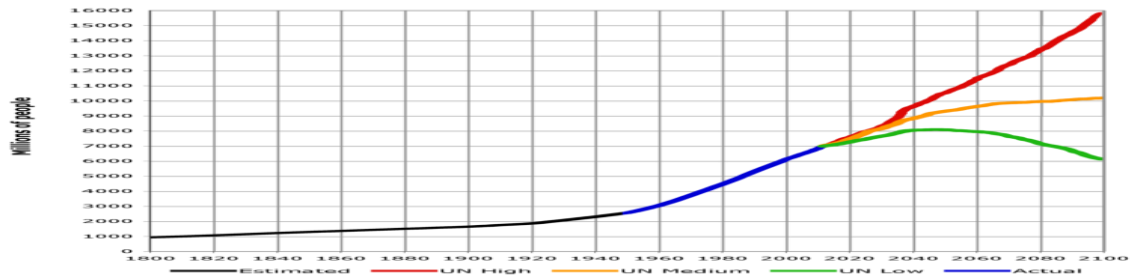
Η ταχεία οικονομική ανάπτυξη, ιδίως μετά το Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, δημιούργησε πολλά ερωτήματα για το μέλλον των ανθρώπινων κοινωνιών στο πλανήτη μας, ιδιαίτερα σε σχέση με τα επιδεινούμενα προβλήματα του περιβάλλοντος και τις επιπτώσεις τους στην ποιότητα ζωής των ανθρώπων. (*Κοκκόσης Χάρης, Τσάρτας Πάρις Βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη και περιβάλλον, κριτική 2001 σελ.132*)

2.7 Η κατάσταση του πλανήτη

Μια ματιά στην κατάσταση του πλανήτη τα τελευταία χρόνια μπορεί να μας βοηθήσει να προσδιορίσουμε τις συνθήκες αλλά και να συνειδητοποιήσουμε την ανάγκη λήψης μέτρων.

Παρακάτω αναφέρονται στοιχεία που θα δώσουν μια εικόνα της υπάρχουσας κατάστασης:

- Πληθυσμός 7,35 δισεκατομμύρια από το Γραφείο Απογραφών των ΗΠΑ (USA Census Bureau)

Ο παγκόσμιος πληθυσμός από το 1800 ως το 2100, βασισμένος σε στοιχεία και προβλέψεις του 2004 από τον ΟΗΕ (μπλε και κόκκινο-πορτοκαλί-πράσινο αντίστοιχα), καθώς και σε εκτιμήσεις για τους ιστορικούς χρόνους από το Γραφείο Απογραφών των ΗΠΑ (μαύρο)

- Η διεθνής οικονομική δραστηριότητα αυξάνεται με ρυθμούς 3% το έτος από το 1950. Αν η τάση αυτή συνεχιστεί θα απαιτούσε ένα δεύτερο πλανήτη για μας στεγάσει, με δεδομένα τα περιβαλλοντικά προβλήματα και χωρίς αυτά να μεταβληθούν.
- 500 εκατ. Άνθρωποι που ζουν σε περιθωριοποιημένες περιοχές είναι ήδη ανίκανοι να τραφούν.
- 20 χώρες υποφέρουν από έλλειψη νερού
- Τα δάση του πλανήτη έχουν μειωθεί
- Πάνω από το 25% των διαθέσιμων αποθεμάτων ψαριών είναι ήδη υπεραλιευμένα
- Τα άγρια ζώα εξαφανίζονται
- 2.5 εκατ. Άνθρωποι πεθαίνουν από μόλυνση του αέρα

2.8 Το περιβάλλον και η προστασία του

Τα θέματα της ποιότητας του περιβάλλοντος απασχολούν όλο και περισσότερο τις σύγχρονες κοινωνίες (Διάσκεψη για την κλιματική αλλαγή στο Παρίσι με 150ηγέτες χωρών 30/11/2015). Οι παράγοντες που συμβάλλουν στην ανάδειξη του περιβάλλοντος σε θέμα προτεραιότητας είναι:

- Η άνοδος του βιοτικού επιπέδου του ανθρώπου επηρεάζει τις αξίες, ανάγκες και προτεραιότητες μια κοινωνίας, ως προς την ποιότητα ζωής και το περιβάλλον ειδικότερα.
- Η αυξανόμενη υποβάθμιση του περιβάλλοντος, τόσο τα αστικά κέντρα όσο και ο αγροτικός χώρος αντιμετωπίζουν σημαντικά προβλήματα ρύπανσης.

2.9 Η σύγχρονη πολιτική για το περιβάλλον

Η σύγχρονη πολιτική για την προστασία του περιβάλλοντος διαφέρει σημαντικά από παλιότερα όχι μόνον ως προς τους λόγους που επιβάλλουν την προστασία αλλά και ως προς το χαρακτήρα αντικείμενο και χαρακτήρα της προστασίας.

- Το αντικείμενο της προστασίας άλλαξε έμφαση από το μεμονωμένο είδος στο οικοσύστημα και στον τόπο και γεωγραφικό χώρο. Έγινε πλέον αντιληπτό ότι δεν αρκεί να προστατεύεται μόνο το είδος αλλά και ολόκληρο το σύστημα που το στηρίζει
- Εκτός από τη βιολογική διάσταση του περιβάλλοντος η τη φυσική, χημική και φυσιολογική, προστέθηκε και η κοινωνική, πολιτιστική και οικονομική. Δεν είναι μόνο ο αέρας, το νερό, η γλωρίδα και η πανίδα που ενδιαφέρουν από πλευράς προστασίας του περιβάλλοντος αλλά και το τοπίο, ο θόρυβος, ύπαρξη χώρων αναψυχής κ.α

Η έννοια του περιβάλλοντος διευρύνθηκε και περιέλαβε όχι μόνο το φυσικό αλλά και το δομικό περιβάλλον. Οι τελευταίες παράμετροι φαίνεται να έχουν στενή σχέση μεταξύ του τουρισμού και του περιβάλλοντος και πως αλληλεπιδρούν και τι πιέσεις δημιουργούν εκατέρωθεν.

2.10 Η σχέση τουρισμού και περιβάλλοντος

Φυσικοί και ανθρωπογενείς πόροι καθώς επίσης και ίδιες οι ανθρώπινες κοινωνίες αποτελούν το κεφάλαιο πάνω στο οποίο χτίζεται το φαινόμενο τουρισμός, ενώ ταυτόχρονα είναι και οι κύριοι αποδέκτες των θετικών ή αρνητικών επιρροών που αυτός συνεπάγεται. Καθώς ο τουρισμός βασίζεται στην αξιοποίηση των φυσικών και πολιτιστικών πόρων δημιουργεί πιέσεις και πιθανώς κινδύνους απώλειας, σημαντικής αλλοίωσης τους ή υποβάθμιση τους.

Η σχέση τουρισμού και περιβάλλοντος αποτελεί ένα κεντρικό θέμα πολιτικής, τόσο από την πλευρά της τουριστικής ανάπτυξης όσο και από την πλευρά της προστασίας των πολιτιστικών και φυσικών πόρων μιας περιοχής. Ο τουρισμός αποτελεί μια δυναμική δραστηριότητα η οποία επιφέρει σημαντικές διαθρωτικές αλλαγές στην οικονομία και κοινωνία σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο. Αποτελεί δε από τη φύση του ένα πολυδιάστατο φαινόμενο το οποίο βρίσκεται σε μια κατάσταση συνεχούς και μόνιμης αλληλεξάρτησης με το φυσικό, οικονομικό, κοινωνικό και πολιτιστικό περιβάλλον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

3.1. Η Περιφέρεια Πελοποννήσου

Η Περιφέρεια Πελοποννήσου είναι μία από τις δεκατρείς Περιφέρειες της Ελλάδας και έχει έδρα την Τρίπολη. Περιλαμβάνει τις Περιφερειακές Ενότητες Αρκαδίας, Αργολίδας, Κορινθίας, Λακωνίας και Μεσσηνίας, οι οποίες ταυτίζονται γεωγραφικά με τους αντίστοιχους νομούς.

Οι υπόλοιποι δυο νομοί της Πελοποννήσου (Νομός Αχαΐας και Νομός Ηλείας), ανήκουν στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας.

Η Καλαμάτα είναι η μεγαλύτερη πόλη της Περιφέρειας Πελοποννήσου και αποτελεί έδρα της Περιφερειακής Ενότητας Μεσσηνίας.

Η περιφέρεια Πελοποννήσου έχει συνολική έκταση 15.490χμ² και συνολικό πληθυσμό 557.903 (απογραφή 2011). Στις πέντε περιφερειακές ενότητες της Περιφέρειας Πελοποννήσου υπάγονται οι 26 δήμοι της.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΗΜΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

Περιφερειακή ενότητα	Δήμος	Έκτ.(χμ2)	Πληθ.	Έδρα
Αργολίδας	Άργους-Μυκηνών	1.002,6	42.022	Άργος
	Επιδαύρου	338,06	8.115	Λιγουριό
	Ερμιονίδας	417,6	13.551	Κρανίδι
	Ναυπλίων	387,8	33.356	Ναύπλιο
Αρκαδίας	Βόρειας Κυνουρίας	575,7	10.341	Άστρος
	Γορτυνίας	1.054,3	10.109	Δημητσάνα
	Μεγαλόπολης	727,3	10.687	Μεγαλόπολη
	Νότιας Κυνουρίας	583,2	8.294	Λεωνίδιο
	Τρίπολης	1.481	47.254	Τρίπολη
Κορινθίας	Βέλου-Βόχας	164,9	19.027	Ζευγολατιό
	Κορινθίων	611,9	58.192	Κόρινθος
	Λουτρακίου - Αγίων Θεοδώρων	293,2	21.122	Λουτράκι
	Νεμέας	192,5	6.483	Νεμέα

Περιφερειακή ενότητα	Δήμος	Έκτ.(χμ2)	Πληθ.	Έδρα
	Ξυλοκάστρου - Ευρωστίνης	411,5	17.365	Ξυλόκαστρο
	Σικυωνίων	599	22.794	Κιάτο
Λακωνίας	Ανατολικής Μάνης	510,5	13.005	Γύθειο
	Ελαφονήσου	18	1.041	Ελαφόνησος
	Ευρώτα	654,3	17.891	Σκάλα
	Μονεμβασίας	908,2	21,942	Μολάοι
	Σπάρτης	1.181,9	35.259	Σπάρτη
Μεσσηνίας	Δυτικής Μάνης	402,8	6.945	Καρδαμύλη
	Καλαμάτας	440,3	69.849	Καλαμάτα
	Μεσσήνης	563,7	23.482	Μεσσήνη
	Οιχαλίας	411,4	11.228	Μελιγαλάς
	Πύλου-Νέστορος	554,3	21.077	Πύλος
	Τριφυλίας	612,1	27.373	Κυπαρισσία

3.2 Περιφερειακή Ενότητα Μεσσηνίας

Η Μεσσηνία βρίσκεται στη νοτιοδυτική Πελοπόννησο. Γεωγραφικά είναι η περιοχή η οποία ορίζεται στα βόρεια από τον ποταμό Νέδα και τα Αρκαδικά Όρη, στα ανατολικά από το όρος Ταΰγετος, στα νότια από τον Μεσσηνιακό Κόλπο και στα δυτικά από το Ιόνιο Πέλαγος. Συνορεύει στα βόρεια με το νομό Ηλείας, στα βορειοανατολικά με το νομό Αρκαδίας και στα ανατολικά με το νομό Λακωνίας. Έκταση: 2991 τ. χλμ.

Το ψηλότερο βουνό είναι ο Ταΰγετος (2404 μ., κορυφή Προφήτης Ηλίας), τον οποίο η Μεσσηνία μοιράζεται με τη Λακωνία.

Στα βορειοανατολικά σύνορα με την Αρκαδία βρίσκεται το Λύκαιο (1420 μ.).

Στα βόρεια σύνορα με την Ηλεία βρίσκεται το όρος Τετράζιο.

Στα δυτικά βρίσκονται τα όρη της Κυπαρισσίας (όρος Αιγάλεω, 1224 μ.). Στην προέκταση τους βρίσκεται το όρος Λυκόδημος (960 μ.). Στο κέντρο του νομού, από βορρά προς νότο βρίσκεται η μεγάλη πεδιάδα της Μεσσηνίας.

Μεγαλύτερος ποταμός είναι ο Πάμισος, ο οποίος διασχίζει την πεδιάδα της Μεσσηνίας και χύνεται στο Μεσσηνιακό Κόλπο. Την πεδιάδα της Μεσσηνίας διασχίζει επίσης και ο ποταμός Άρης. Μικρότερα ποτάμια είναι ο Βελίκας και ο Νέδωνας, που διασχίζει την πόλη της Καλαμάτας. Στα σύνορα με την Ηλεία βρίσκεται ο ποταμός Νέδα.

Η Καλαμάτα που είναι και σημαντικό λιμάνι, είναι το εμπορικό και βιομηχανικό κέντρο του νομού.

Ο αγροτικός είναι ο πιο σημαντικός τομέας παραγωγής, με κύρια προϊόντα το ελαιόλαδο, τις ελιές, τα σύκα, την σταφίδα, το κρασί και τα πορτοκάλια.

3.2.1 Η ιστορία του νομού Μεσσηνίας

Η μεσσηνιακή γη κατοικήθηκε σε όλη τη διάρκεια της προϊστορικής περιόδου (7000-1000 π.Χ.), στις περιοχές της Πυλίας και της Τριφυλίας (Χώρα, Επάνω Εγκλιανός, Μάλθη, Χανδρινού, Κορυφάσιο).

Οι πρώτοι κάτοικοι ήταν Λέλεγες και Καύκωνες, οι οποίοι δεν ήταν ελληνικής καταγωγής. Οι Αιολείς, που κατέβηκαν από τη Θεσσαλία και εγκαταστάθηκαν στην αρχαία Ανδανία, ήταν οι πρώτοι Έλληνες της Μεσσηνίας. Τότε εγκαταστάθηκε στην περιοχή της Πύλου και ο Νηλέας, ο πατέρας του Νέστορα, ο οποίος ίδρυσε το κράτος των Πυλίων. Η κάθοδος των Ελλήνων τοποθετείται γύρω στο 1900 π.Χ., και η ακμή του κράτους της Πύλου ήταν στη μυκηναϊκή εποχή, μεταξύ 1600-1100 π.Χ. Σε όλη τη Μεσσηνία υπάρχουν σημαντικά μυκηναϊκά ευρήματα. Την περίοδο αυτή η Μεσσηνία είναι η πιο πυκνοκατοικημένη περιοχή της Πελοποννήσου

Σε 50 περίπου τοποθεσίες έχουν βρεθεί θολωτοί και λαξευτοί τάφοι, λείψανα οικοδομικών εγκαταστάσεων και συνοικισμών, χαρακτηριστική κεραμική τέχνη.

Τα σημαντικότερα είναι στις θέσεις Βολμιΐδια Χώρας, Κουκουνάρα, Χαροκοπιό, Βίγλα, Κορυφάσιο, Ριζόμυλος, Παπούλια, Τραγάνα, Μυρσινοχώρι, Άνω Εγκλιανός, Θουρία, Μουριατάδα, Μύρο, Μάλθη.

Στον Άνω Εγκλιανό μάλιστα εντοπίστηκε ένα από τα μεγαλύτερα και σημαντικότερα μυκηναϊκά κέντρα της Μεσσηνίας και όλης της Ελλάδας με ανάκτορο, πόλη και τάφους, το οποίο αποτέλεσε την έδρα των Μυκηναίων βασιλιάδων της Πύλου και το ανάκτορο του Νέστορα, του σοφού βασιλιά της Ιλιάδας, ο οποίος όπως λέει ο Όμηρος ήταν υπόδειγμα πραότητας, σωφροσύνης και βαθιάς σοφίας. Ο Νέστορας έχει παραμείνει σε όλη την αρχαιότητα, αλλά και μέχρι σήμερα ως ο σημαντικότερος εκφραστής του αρχαίου ελληνικού πνεύματος.

Πρωτογεωμετρικά (1100-900 π.Χ.) και γεωμετρικά χρόνια (900-700 π.Χ.)

Με την «κάθοδο των Δωριέων», οπότε καταστράφηκαν τα μυκηναϊκά κέντρα, το κράτος της Πύλου το κατέλαβε ο Κρεσφόντης, ο οποίος εγκαταστάθηκε στην περιοχή της Στενυκλάρου. Οι περισσότεροι από τους ντόπιους κατέφυγαν σε άλλα μέρη, κυρίως στην Αττική, για να μην υποταχθούν στους Δωριείς

Αρχαϊκή – κλασική – ελληνιστική εποχή / Ρωμαϊκά χρόνια (7ος αι. π.Χ. - 4ος αι. μ.Χ.)

Τον 8ο αιώνα π. Χ. αρχίζει η μεγαλύτερη περιπέτεια του μεσσηνιακού λαού, γιατί το στρατιωτικό κράτος της γειτονικής Σπάρτης έκανε εισβολή και κατέκτησε την εύφορη γη της Μεσσηνίας.

Οι μεταξύ των Σπαρτιατών και Μεσσηνίων τρεις μεγάλοι Μεσσηνιακοί πόλεμοι διήρκεσαν από τα μέσα του 8ου αιώνα μέχρι τα μέσα του 5ου αιώνα π.Χ. (743-454 π.Χ.).

Τελικά η Μεσσηνία υποδουλώθηκε στη Σπάρτη. Παρά τη δυσμενή αυτή κατάληξή τους, οι Μεσσηνιακοί είχαν ως αποτέλεσμα να αποκτήσουν οι Μεσσήνιοι ισχυρή εθνική συνείδηση. Η Μεσσηνία παρέμεινε υπόδουλη στους Σπαρτιάτες μέχρι την εποχή της κατάλυσης της ηγεμονίας των Λακεδαιμονίων από τους Θηβαίους.

Ο Θηβαίος Επαμεινώνδας ελευθέρωσε τη χώρα (369 π.Χ.) και έχτισε στις υπώρειες του όρους Ιθώμη την πρωτεύουσα της ανεξάρτητης πια Μεσσηνίας, τη Μεσσήνη, η οποία εξελίχθηκε σε σπουδαίο πολιτιστικό κέντρο.

Στα χρόνια που ακολούθησαν ως τη ρωμαϊκή κατοχή η Μεσσηνία καταστράφηκε δύο φορές. Μια φορά από το στρατηγό του Φιλίππου Ε΄ Δημήτριο Φάρο το 214 π.Χ. και μια δεύτερη φορά από τον τύραννο της Σπάρτης Νάβι το 202 π.Χ. Τελικά η Μεσσηνία υποτάχτηκε στους Ρωμαίους, στους οποίους υποτάχτηκε και όλη η Ελλάδα το 146 π.Χ. Ακολούθησε η περίοδος της Ρωμαιοκρατίας και οι βυζαντινοί χρόνοι.

Μεσαιωνική – Βυζαντινή περίοδος (4ος-15ος αι. μ.Χ.)

Από τον 4ο μ.Χ. αιώνα και μέχρι τις αρχές του 9ου η Μεσσηνία, όπως και ολόκληρη η Πελοπόννησος δέχεται επιδρομές από Γότθους, Αβάρους και Σλάβους. Οι Μεσσήνιοι τρέπονται προς τη θάλασσα και από τότε χρονολογείται η ίδρυση των πόλεων της Καλαμάτας, της Κορώνης και της Μεθώνης.

Μετά την άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Λατίνους, η Μεσσηνία συμπεριλήφθηκε στο Πριγκιπάτο της Αχαΐας (1205) υπό την ηγεμονία του Φράγκου Γοδεφρείδου Βιλλεαρδουίνου, με κέντρο την Καλαμάτα και το κάστρο της και με την εξαίρεση των κάστρων της Μεθώνης και της Κορώνης, τα οποία έγιναν βενετικές κτήσεις.

Η Φραγκοκρατία στην Πελοπόννησο διήρκεσε 200 και πλέον έτη, ενώ από τα τέλη του 14ου αιώνα άρχισε η βαθμιαία κατάκτηση περιοχών και πόλεων της Μεσσηνίας από τους Τούρκους, η οποία ολοκληρώθηκε το 1498.

Νεότερα χρόνια: Τουρκοκρατία – Επανάσταση

Στις 23 Μαρτίου 1821 ο Πετρόμπεης Μαυρομιχάλης, ο Κολοκοτρώνης και ο Παπαφλέσσας μαζί με άλλους Μεσσήνιους επαναστάτες κηρύσσουν στην Καλαμάτα την έναρξη της Επανάστασης. Σύντομα απελευθερώνεται ολόκληρη η Μεσσηνία εκτός από τα φρούρια της Μεθώνης και της Κορώνης. Έκτοτε η Μεσσηνία θα παραμείνει ελεύθερη ως το 1825, οπότε υφίσταται την πρώτη επιδρομή του Ιμπραήμ. Παρά την ηρωική αντίσταση του Παπαφλέσσα στο Μανιάκι και την πανωλεθρία του τουρκικού στρατού από τους Μανιάτες στη Βέργα του Αλμυρού, ο Ιμπραήμ κατέστρεψε ολόκληρη την Πελοπόννησο, την πυρπόλησε, κατέκοψε 150.000 οπωροφόρα δέντρα και ενήργησε συστηματικές σφαγές του πληθυσμού της.

Στις 20 Οκτωβρίου 1827 ο συμμαχικός στόλος συντρίβει τον τουρκοαιγυπτιακό στον κόλπο του Ναβαρίνου. Ακολουθεί η απελευθέρωση και η ίδρυση του Ελληνικού κράτους.

3.2.2 Τουρισμός στην Περιφερειακή Ενότητα Μεσσηνίας

Με την πάροδο των ετών αυξάνεται ο αριθμός των τουριστών στη Μεσσηνία. Η αύξηση είναι μεγαλύτερη, σε όσους χρησιμοποιούν αεροπλάνο, κάτι που πιστοποιείται και από τα στατιστικά στοιχεία.

Η Περιφέρειας Πελοποννήσου με μία από τις μεγαλύτερες διεθνείς αεροπορικές εταιρείες, την British Airways, έχει εντάξει ήδη από το 2015 την Καλαμάτα στις προγραμματισμένες της πτήσεις και όχι στις πτήσεις τσάρτερ.

Η Πελοπόννησος από «παραμελημένη» περιοχή μεταβλήθηκε με γοργό ρυθμό σε επώνυμο τουριστικό προορισμό, αφού ξεπέρασε τα όποια εμπόδια επικοινωνίας της με τον υπόλοιπο κόσμο. Καθοριστικό είναι πως το διεθνές, πλέον, αεροδρόμιο Καλαμάτας «Καπετάν Βασίλης Κωνσταντακόπουλος» λειτουργεί ως βάση για την Aegean.

Σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία των κυριότερων αεροδρομίων που ανακοίνωσε ο Σύνδεσμος Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων (ΣΕΤΕ), το διάστημα Ιανουαρίου - Φεβρουαρίου 2014 επισκέφθηκαν τη χώρα 395.307 ταξιδιώτες από 306.887 το 2013.

Ο προορισμός της Καλαμάτας, συνεχίζει να σημειώνει το ένα ρεκόρ μετά το άλλο. Μετά την πρωτιά το 2013, με αύξηση αφίξεων κατά 61,2% από το εξωτερικό, το ίδιο εξαιρετικά συνεχίζει και το πρώτο δίμηνο του 2014, ιδιαίτερα το Φεβρουάριο. Μπορεί τον Ιανουάριο να μην καταγράφηκε διεθνής άφιξη, αλλά το Φεβρουάριο ανήλθαν στις 230, αποτελώντας ρεκόρ για την εποχή. Την ίδια περίοδο, αντίστοιχα, το 2013 δεν υπήρχε άφιξη τον Ιανουάριο, ενώ το Φεβρουάριο μόλις 2, με αποτέλεσμα να σημειωθεί αύξηση 1.140%.

Το 2013 είχαμε τη βράβευση του νέου διεθνούς τουριστικού σήματος της Περιφέρειας Πελοποννήσου «Μυθική Πελοπόννησος» με την τρίτη θέση στη διεθνή έκθεση ITB Βερολίνο 2013, στο διαγωνισμό Golden Gate City.

Σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία, το 2009 καταγράφηκαν 30.446 αφίξεις εξωτερικού, το 2010: 33.568, το 2011: 30.967, το 2012: 33.469 και το 2013: 58.085 αφίξεις. Το 2009 υπήρξαν 468 κινήσεις αεροσκαφών τσάρτερ με 30.446 αφίξεις και το 2010: 582 με 33.568 αφίξεις (αύξηση 10%) και 33.726 αναχωρήσεις.

Το 2010 ο μεγαλύτερος όγκος επισκεπτών (17.429) ήταν από τη Μεγάλη Βρετανία και ακολουθούσαν Ολλανδοί (6.070), Γερμανοί (4.090) και Τσέχοι (1.448).

Το 2011, από τις 539 κινήσεις αεροσκαφών καταγράφηκαν 30.967 αφίξεις και 31.318 αναχωρήσεις από πτήσεις τσάρτερ, ενώ η συντριπτική πλειοψηφία ήταν από την Αγγλία (14.953) και ακολουθούσαν Ολλανδοί (5.184), Γερμανοί (5.055), Νορβηγοί (2.639), Ρώσοι (1.692) και Τσέχοι (1.444).

Το 2012 καταγράφηκαν 559 κινήσεις αεροσκαφών με 33.469 αφίξεις και 33.525 αναχωρήσεις. Την πλειοψηφία είχαν πάλι οι Βρετανοί (15.374) και ακολουθούσαν Ολλανδοί (4.170), Ρώσοι (3.448), Γερμανοί (2.702), Νορβηγοί (2.416), Σουηδοί (2.155), Αυστριακοί (1.734) και Τσέχοι (1.277).

Το 2013 καταγράφηκαν 1.049 κινήσεις αεροσκαφών με 58.085 αφίξεις (αύξηση 73,5%) και 59.658 αναχωρήσεις.

Οι Βρετανοί ήταν εκείνοι που προτίμησαν περισσότερο το αεροδρόμιο της Καλαμάτας (15.505 άτομα), ακολουθούμενοι από Ρώσους (7.603), Ιταλούς (7.406), Γερμανούς (6.541), Αυστριακούς (6.092), Σουηδούς (5.342), Ολλανδούς (3.809), Νορβηγούς (2.126), Ουκρανούς (1.748) και Τσέχους (1.294).

Στον τομέα των πτήσεων εσωτερικού το 2013 καταγράφηκε μείωση 33% στις πτήσεις εσωτερικού.

Το 2009 είχαν καταγραφεί 574 κινήσεις αεροσκαφών γραμμών εσωτερικού με 6.990 επιβάτες και το 2010 995 με 14.515 αφίξεις (αύξηση επιβατών 107%) και 14.802 αναχωρήσεις, ενώ υπήρξαν και 59 διερχόμενοι.

Το 2011 καταγράφηκαν 871 πτήσεις με 13.484 αφίξεις και 13.576 αναχωρήσεις και το 2012 891 πτήσεις με 14.278 αφίξεις και 14.244 αναχωρήσεις.

Τέλος, το 2013 είχαμε 688 πτήσεις προς Αθήνα και Θεσσαλονίκη με 9.573 αφίξεις και 9.603 αναχωρήσεις.

Η επίδοση των πτήσεών μας προς το αεροδρόμιο της Καλαμάτας κατά το 2013 επιβεβαιώνει τη σταθερή προτίμηση των Βρετανών για τον προορισμό Πελοπόννησος.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον και κίνητρο αποτελεί η πληθώρα των μνημείων της Αρχαίας Ελλάδας σε συνδυασμό με τις καθαρές παραλίες, το μεσογειακό κλίμα, την αυθεντικότητα και τα παραδοσιακά φαγητά της Μεσσηνίας.

Η Περιφέρεια Πελοποννήσου διαδραμάτισε καθοριστικό ρόλο στην προσπάθεια εξωστρέφειας στον τουριστικό τομέα.

Στο διάστημα της θητείας της:

-Περισσότεροι από 72.000 χρήστες του διαδικτύου «μοιράστηκαν» τον τελευταίο χρόνο εικόνες και εμπειρίες από τη «Μυθική Πελοπόννησο».

-Περισσότεροι από 600 διοργανωτές ταξιδιού ήλθαν σε επαφή με το πρόγραμμα αυτό και το ενέταξαν στα ταξιδιωτικά τους προγράμματα.

-Η Πελοπόννησος με οργανωμένες αποστολές επαγγελματιών του τουρισμού βρέθηκε σε περισσότερες από 40 εκθέσεις και δημιούργησε παραπάνω από 15 δικά της γεγονότα στην καρδιά των ευρωπαϊκών πρωτευουσών: εκατοντάδες χιλιάδες ευρωπαίοι ήλθαν σε επαφή με το «Μύθο της Πελοποννήσου».

-Τα λιμάνια της Πελοποννήσου έγιναν πιο σύγχρονα, ώστε να υπηρετήσουν την τουριστική ανάπτυξη.

Τουρισμός – Πολιτισμός – Γαστρονομική Παράδοση και Πολύτιμα Αγροτικά Προϊόντα συνθέτουν τις πτυχές της ενιαίας στρατηγικής της Περιφέρειας Πελοποννήσου και ειδικότερα Της Μεσσηνίας.

Στο ίδιο διάστημα, δημιουργήθηκε μια ισχυρή ταυτότητα, το λεγόμενο Brand Name, και η προώθησή του με στοχευμένες ενέργειες στις διεθνείς αγορές- στόχους για προσέλκυση τουριστών.

Μια δεύτερη δράση είναι η διασύνδεση του τουριστικού προϊόντος με άλλους τομείς (πολιτισμός και αγροτική παραγωγή). Ακολουθούν οι υποδομές, αλλά και η συνεχής διαβούλευση και διαπραγμάτευση με τους διεθνείς παίκτες της τουριστικής βιομηχανίας.

Η Καλαμάτα έχει αρχίσει πια να κατακτά αυτό που είχε στερηθεί λόγω έλλειψης σχεδιασμού τα περασμένα χρόνια: να γίνει η Πύλη Εισόδου της Νότιας Ελλάδας.

Σημαντική είναι και η απόφαση μεγάλων tour operator, όπως ο FTI της Αυστρίας, της Γερμανίας, να επενδύσουν στρατηγικά στην Πελοπόννησο. Αλλά και tour operator για ειδικές μορφές τουρισμού όπως ο Velocited και ο Pioneer, που για πρώτη φορά εντάσσουν οικοτουριστικές διαδρομές από Ελλάδα στην Πελοπόννησο έπειτα από δικές ενέργειες.

Ο πολιτισμός και ο τουρισμός δεν μπορεί παρά να ιδωθούν υπό το ίδιο πρίσμα, ενταγμένοι ως τομείς σε ένα κοινό κάδρο δράσεων. Αναφέρουμε χαρακτηριστικά τον μη κερδοσκοπικό οργανισμό “Διάζωμα” που επεξεργάζεται μεταξύ άλλων τη δημιουργία πολιτιστικών διαδρομών σε όλη την Πελοπόννησο. Μια από τις δράσεις του είναι η ένωση των αρχαίων θεάτρων της Πελοποννήσου με παράλληλη αξιοποίηση του τουριστικού και του αναπτυξιακού τους χαρακτήρα, μέσω της διασύνδεσής τους με την τοπική κοινωνία και οικονομία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

4.1. Η ΕΡΕΥΝΑ ΠΟΥ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΘΗΚΕ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ

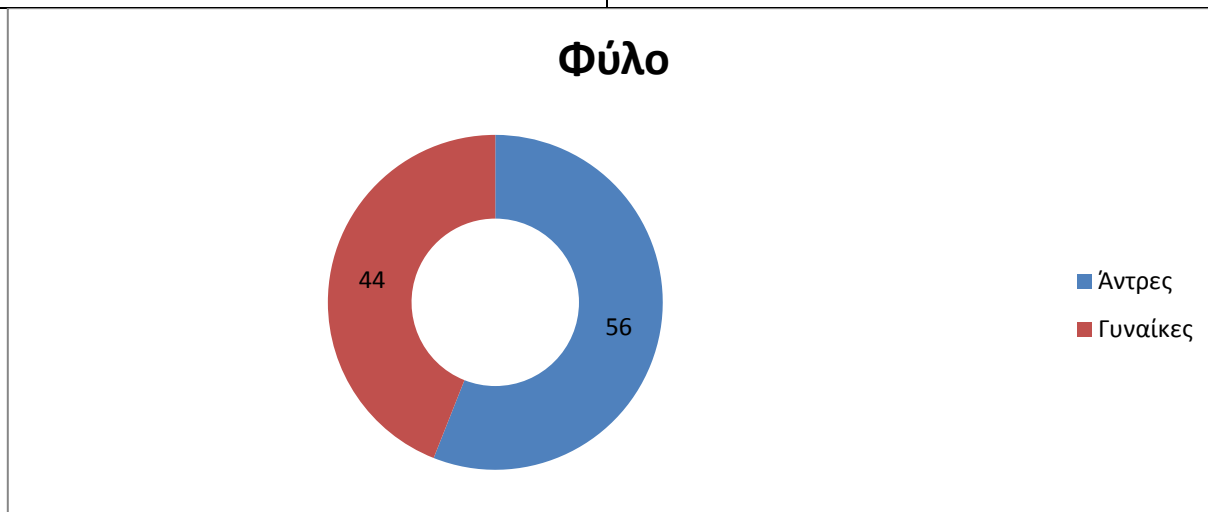
4.1.1 Η ταυτότητα της έρευνας και η μεθοδολογία της

Η έρευνα έγινε στην ευρύτερη περιοχή της Μεσσηνίας με την μέθοδο του ερωτηματολογίου. Επιλέχθηκαν τυχαία 100 άτομα άνδρες και γυναίκες κάθε ηλικίας που αποτύπωσαν τις απαντήσεις τους στις ερωτήσεις του ερωτηματολογίου.

4.1.2 Τα αποτελέσματα της έρευνας

1. Φύλο:

Άντρας	56
Γυναίκα	44
Σύνολο	100

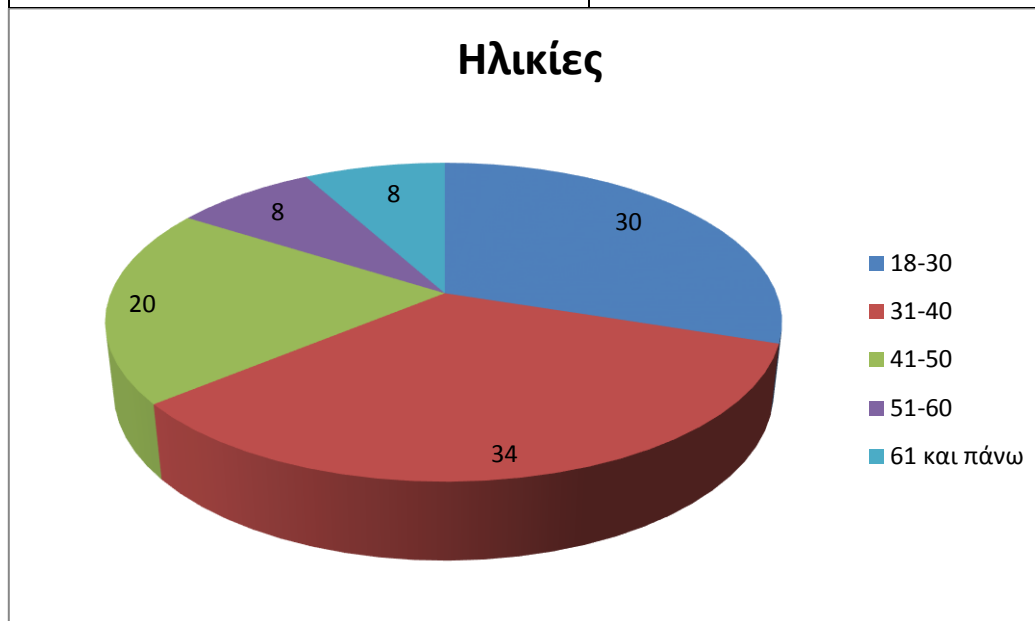

Στα 100 άτομα παρατηρούμε ότι οι 56 είναι άντρες και 44 είναι οι γυναίκες.

2. Ηλικία

Ηλικίες:

18 - 30	30
31 - 40	34
41 - 50	20
51 - 60	8
61 και άνω	8

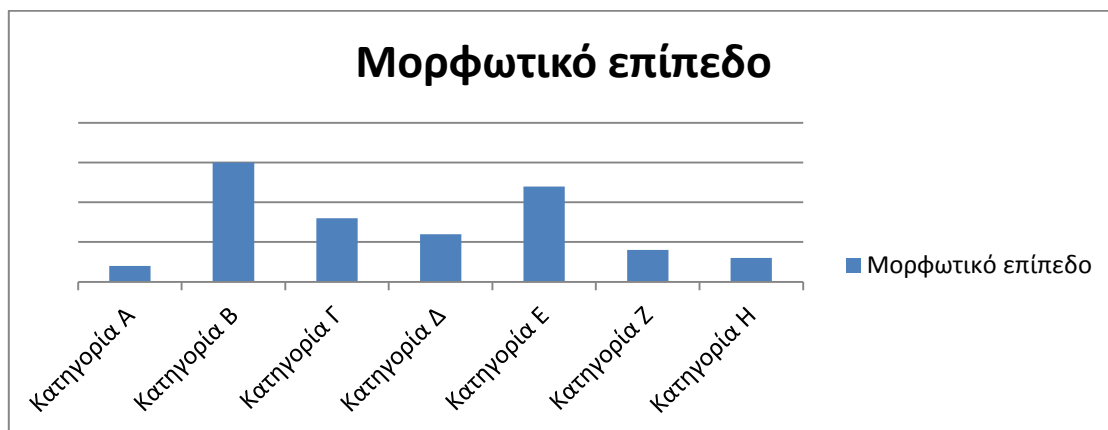

Από τα 100 άτομα βλέπουμε πως τα 34 ανήκουν στην κατηγορία από 31 ετών έως 40.

30 άτομα ανήκουν στην κατηγορία 18-30 ετών, 20 άτομα βρίσκονται στην ηλικία των 41 μέχρι 50 ετών, ενώ από 8 άτομα έχουν συμμετάσχει στις κατηγορίες 51-60 ετών καθώς και 61 και πάνω.

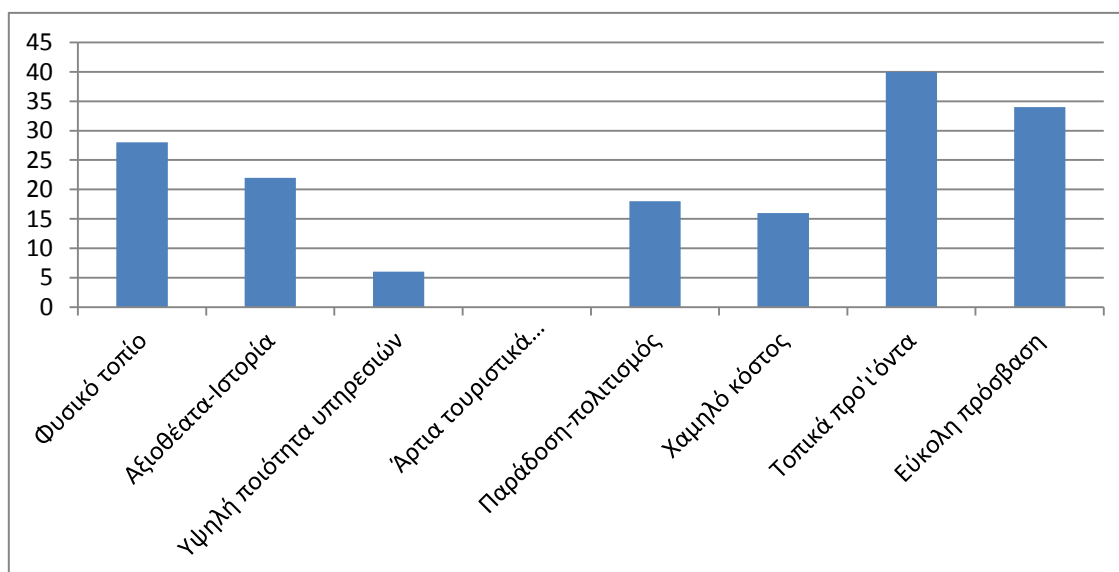
3. Μορφωτικό επίπεδο:

Κάτοχος Μεταπτυχιακού - Διδακτορικού	A	4
Πτυχιούχος ΑΕΙ	B	30
Πτυχιούχος ΤΕΙ	Γ	16
Απόφοιτος ΙΕΚ – Ιδιωτικού κολεγίου	Δ	12
Απόφοιτος Λυκείου	E	24
Απόφοιτος Γυμνασίου	Z	8
Απόφοιτος Δημοτικού	H	6

Από τα 100 άτομα βλέπουμε ότι οι 30 έχουν πτυχίο ΑΕΙ, οι 24 έχουν απολυτήριο λυκείου, οι 16 πτυχίο ΤΕΙ, 12 άτομα έχουν τελειώσει κάποια σχολή ΙΕΚ, 8 άτομα είναι με γνώσεις γυμνασίου, 6 με το απολυτήριο δημοτικού και μόλις 4 κατέχουν μεταπτυχιακό τίτλο ή διδακτορικό.

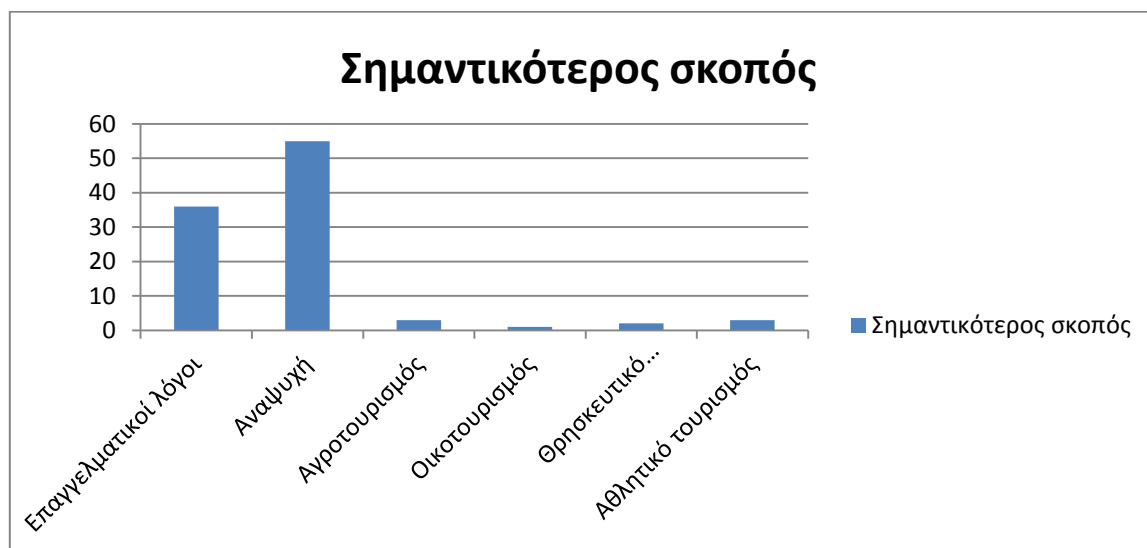
4. Κατά την άποψή σας, ποια από τα παρακάτω θεωρείτε πως έλκουν τους τουρίστες στον Δήμο Καλαμάτας (σημειώστε μέχρι δύο);

Οι πολίτες πιστεύουν στις δυνατότητες και τις ομορφιές του δήμου, με σημαντικότερους λόγους την εύκολη πρόσβαση, τα φυσικά τοπία, τα τοπικά προϊόντα και μετέπειτα το χαμηλό κόστος, την παράδοση και τον πολιτισμό, με την ιστορία και τα αξιοθέατα να ακολουθούν.

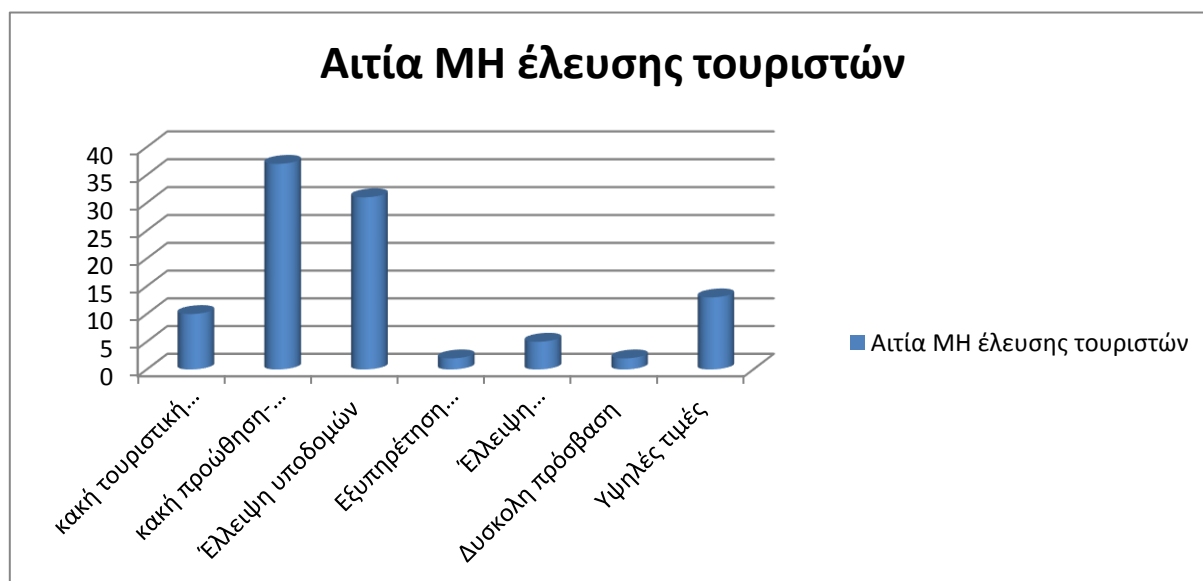
5.Ποιο θεωρείτε ως σημαντικότερο σκοπό των τουριστών/επισκεπτών στην περιοχή του Δήμου Καλαμάτας;

1. Επαγγελματικοί λόγοι	4. Οικοτουρισμός
2. Αναψυχή	5. θρησκευτικό τουρισμό
3. Αγροτουρισμός	6. Αθλητικό τουρισμό

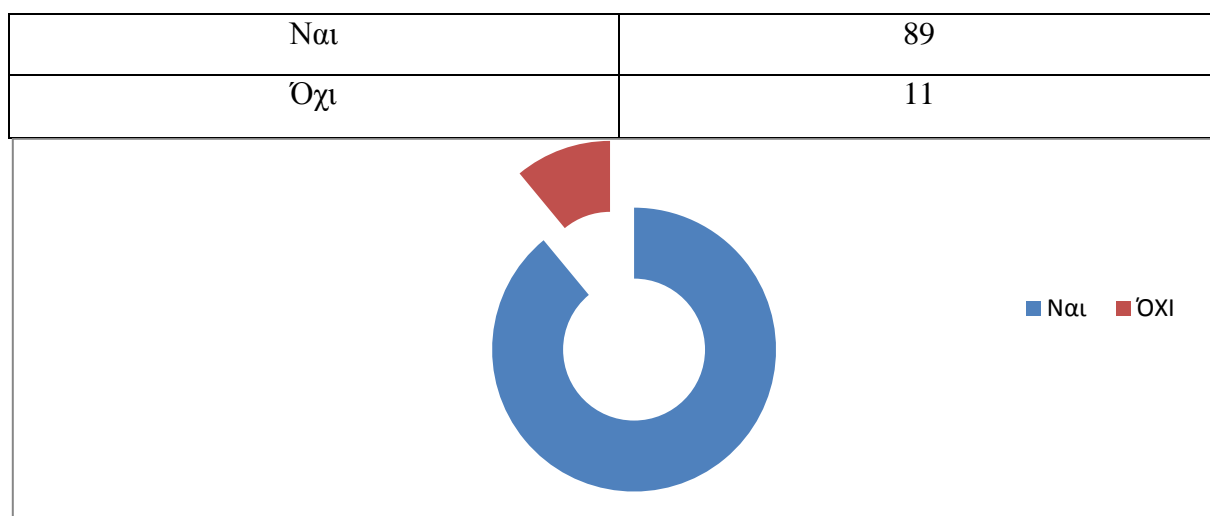
Οι πολίτες θεωρούν πως ο σημαντικότερος λόγος των τουριστών είναι η αναψυχή και ακολουθούν οι επαγγελματικοί λόγοι.

6.Κατά την άποψή σας, ποια η σημαντικότερη αιτία για την μη έλευση τουριστών στον Δήμο Καλαμάτας;

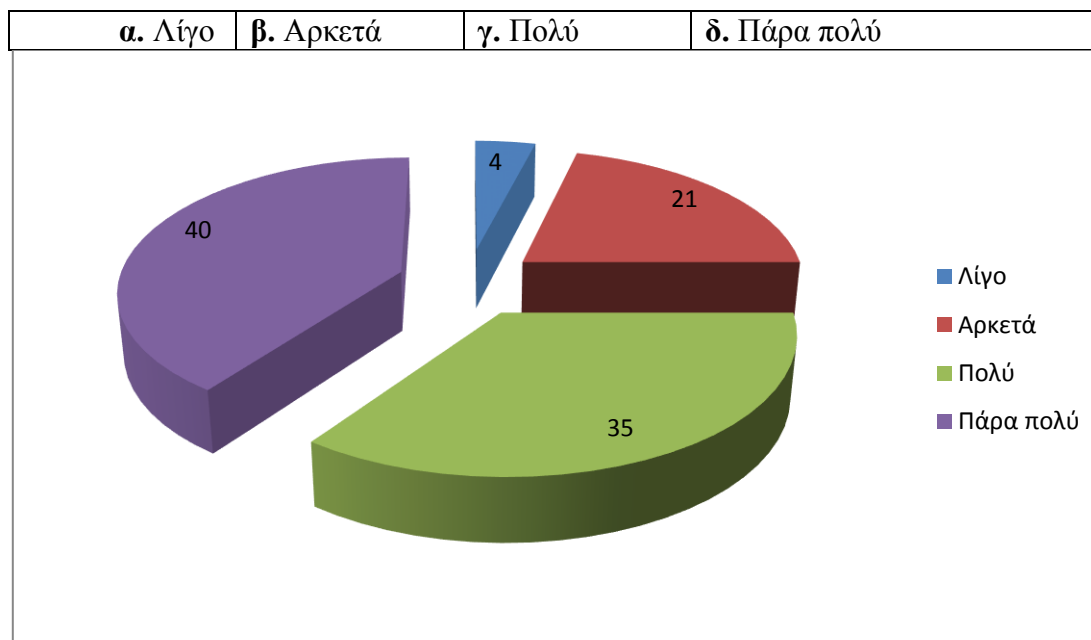
Τα μεγαλύτερα προβλήματα στην προσέλευση τουριστών στην περιοχή μας είναι η κακή προώθηση και διαφήμιση, ακολουθεί η έλλειψη υποδομών και στη συνέχεια η υψηλές τιμές με την κακή τουριστική οργάνωση.

7. Γνωρίζετε τι είναι οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού;

Σημαντικό συμπέρασμα είναι ότι οι πολίτες σε ποσοστό 89% γνωρίζουν τον εναλλακτικό τουρισμό και κατ' επέκταση τα οφέλη του.

8. Πόσο σημαντικό ρόλο παίζει ο εναλλακτικός τουρισμός στην τοπική ανάπτυξη;

Σε ποσοστό 75% οι πολίτες συμφωνούν πως ο εναλλακτικός τουρισμός παίζει σημαντικό ρόλο στην τοπική ανάπτυξη, το 21% απάντα αρκετά σημαντικό και μόλις το 4% αναφέρει ότι παίζει μικρό ρόλο.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Κοιτώντας τον παγκόσμιο χάρτη και βλέποντας πως ο ανταγωνισμός είναι πολύ μεγάλος, η στροφή που επιβάλλεται να πάρουμε προκειμένου να καταφέρουμε να κρατηθούμε σταθεροί, αλλά και να φέρουμε ένα θετικό πρόσημο τόσο σε οικονομικό επίπεδο όσο και σε κοινωνικό, είναι να προσπαθήσουμε να προβάλλουμε όλα τα συγκριτικά πλεονεκτήματα που έχουμε. Να αναπτύξουμε όλες τις εναλλακτικές μορφές του τουρισμού τόσο σε υποδομές όσο και στην ανάπτυξη παροχής υπηρεσιών.

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση δεν πρωτοπορεί στην ανάπτυξη των νέων εναλλακτικών μορφών τουρισμού. Αυτό συμβαίνει είτε λόγω λανθασμένων προτεραιοτήτων είτε λόγω άγνοιας (δεν ξέρω ποιο είναι το χειρότερο).

Το αποτέλεσμα είναι ότι η Τοπική Αυτοδιοίκηση δεν βοηθάει αρκετά, στην τουριστική ανάπτυξη της Μεσσηνίας.

Και όσο αυτή η κατάσταση διαιωνίζεται θα επιβραδύνονται οι ρυθμοί της τοπικής ανάπτυξης. Αυτό δεν μπορεί παρά να έχει αρνητικό αντίκτυπο στην κοινωνία.

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση θα πρέπει να στηρίζει όλους τους πολίτες στις καινοτόμες δράσεις που θα θελήσουν να υλοποιήσουν.

Αλλά και οι πολίτες θα πρέπει να είναι "ενεργοί", να συμμετέχουν στις προτεινόμενες από το δήμο δραστηριότητες, αλλά και να θέτουν νέους στόχους ιδέες και προτάσεις.

Αυτό θα βοηθήσει και την ανάπτυξη του τουρισμού, και την τοπική ανάπτυξη γενικότερα.

Η κοινωνία που θα έχει μια αμφίδρομη σχέση του κράτους με τον πολίτη θα βασίζεται στο σχεδιασμό, την λογική, τον σεβασμό και την αμοιβαιότητα.

Τα χαρακτηριστικά της επιτυχίας είναι καθαροί στόχοι και συντονισμένες προσπάθειες με επίκεντρο πάντα τον άνθρωπο.

Στον τουρισμό τα παραπάνω είναι περισσότερο απαραίτητα από κάθε άλλον τομέα οικονομικής δραστηριότητας, αφού στον τουρισμό το επίκεντρο δεν μπορεί παρά να είναι ο άνθρωπος.

Μόνο αν ενώσουμε όλοι μαζί τις δυνάμεις μας σε συνεργασία με το κράτος και ιδίως με την τοπική αυτοδιοίκηση θα καταφέρουμε να επιτύχουμε και να έχουμε τα επιθυμητά αποτελέσματα στην τοπική ανάπτυξη. Ο τουρισμός για τη Μεσσηνία είναι ένας βασικός μοχλός ανάπτυξης και η Τοπική Αυτοδιοίκηση θα πρέπει να τον στηρίζει περισσότερο.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλία- Μελέτες

- Drs. Bas Amelung and others (1999), “Global tourism towards an integrated approach”, Maastricht University.
- Eurobank Research, (2006), «Τουρισμός και ελληνική οικονομία», (Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <http://photo.kathimerini.gr/xtra/files/Meletes/pdf/Mel241006.pdf>,
- Forsyth, P. and Dwyer, L. (2009), “Tourism Price Competitiveness”, World Economic Forum, (Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <http://www.weforum.org/pdf/tcr09/Chapter%201.6.pdf>,
- Mammadov, R. (2012), “The Importance of Transportation in Tourism Sector”, 7th Silk Road International Conference “Challenges and Opportunities of Sustainable Economic Development in Eurasian Countries”, Qafqaz University, AZERBAIJAN.
- Papp, Z. and Raffay, A. (2011), “Factors Influencing The Tourism Competitiveness of Former Socialist Countries”, Human Geographies- Journal of Studies and Research in Human Geography, (Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα http://www.humangeographies.org.ro/articles/52/5_2_11_3_papp.pdf,
- Αβδελλή, Θ. (2014), «Προϋποθέσεις Βιώσιμης Τουριστικής Ανάπτυξης», (Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα http://www.oikologos.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=235&Itemid=196
- Αγοραστάκης, Γ. (1996), «Τοπική Ανάπτυξη, Ο Αγροτικός Τουρισμός Ποιότητας», Εκδόσεις CRF Ο.Α.ΔΥ.Κ, Χανιά
- Αλεξανδρής, Κ. (2008), «Προοπτικές Ανάπτυξης του Αθλητικού Τουρισμού στην Ελλάδα: Η Διεθνής Εμπειρία», Πανεπιστημιακές Σημειώσεις, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη.
- Βενετσανοπούλου, Γ. Μ. (2006), *Η Κρατική Συμβολή στον Τουρισμό. Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού*. Αθήνα: Interbooks.
- Βλιάμος, Σ.(2008) «Περιφερειακή- Τοπική Ανάπτυξη. περιβάλλον – πολιτισμός- τουρισμός-περιφερειακή ανάπτυξη», Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων (ΙΔΕΚΕ).

- Ηγουμενάκης, Ν. και Κραβαναρίτης, Κ. (2004), *Τουρισμός . Βασικές Έννοιες*. Αθήνα: Interbooks.
- Κατσιγιάννης, Κ. Χ. (2009), «Η Εξέλιξη της Τουριστικής Πολιτικής στην Ελλάδα», 3^ο Συνέδριο της Α.Τ.Ε.Μ., Αθήνα.
- Κάτσος, Γ. Χ. (2004), «Τουρισμός Ατόμων Τρίτης Ηλικίας», Ινστιτούτο Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων, Αθήνα: Μιχάλης Τούμπης Α.Ε.
- Ανάπτυξης του Παντείου Πανεπιστημίου (Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <http://grsa.prd.uth.gr/index.php/el/>,
- Κουρτέσας, Γ. (2003), «Τουριστική Γεωγραφία Ελλάδας», Πανεπιστημιακές Σημειώσεις, Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Θεσσαλονίκης, Σίνδος.
- Κραβαρίτης, Ν. Κ. και Παπαγεωργίου Ν. Α. (2007), *Επαγγελματικός Τουρισμός. Εκθέσεων – Κινητρων Επιχειρηματικών Ταξιδιών. Οργάνωση Συνεδρίων*. Αθήνα: Interbooks.
- Παπαγεωργίου, Μ.(2013), «Κλιματική Αλλαγή και Τουρισμός» (Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <http://www.kpearchanon.gr/eggrafa/tourismos2013/ergasies/kpe/kpe-stilidas.pdf>,
- Παππάς, Ν. (2008) «Τουρισμός. περιβάλλον – πολιτισμός-τουρισμός-περιφερειακή ανάπτυξη», Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων (ΙΔΕΚΕ).
- Πατσουλές, Θ.(2010), «Προοπτικές του τουρισμού με ιατρική υποστήριξη», European Network for Accessible Tourism, (Διαθέσιμο την ιστοσελίδα http://www.accessibletourism.org/resources/enat_athens_workshop_patsoules.pdf,
- Πράσινη Βιβλιοθήκη και Τράπεζα Πειραιώς (2012) « Εναλλακτικός Τουρισμός. Οικοτουρισμός – Αγροτουρισμός» (Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα http://www.greenbanking.gr/~media/Files/GreenBusiness/2013_11_enallaktikos_tourismos.ashx
- Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (ΥΠΑΑΤ) (2014), «Αγροτουρισμός» (Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <http://www.minagric.gr/index.php/el/for-farmer-2/agrotourism>,
- Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων (ΥΠΑΑΤ) κ.α., (2013), «ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ 2007-2013», Ανάκτηση 10-11-2013 από <http://www.agrotikianaptixi.gr/index.php?obj=0f6d11a5f98dbcc4>

- Χατζηιωαννίδης, Γ. (2014), «Η Συμβολή του Τουρισμού στα Δημοσιονομικά Μεγέθη», Διατριβή Επιπέδου Μάστερ, Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου, Θεσσαλονίκη.

Ιστοσελίδες- Άρθρα

- Enterprise Greece, (2008), «Τουρισμός», (Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <http://www.investingreece.gov.gr/default.asp?pid=36§orID=37&la=2>,
- Ίδρυμα Καπεταν Βασίλης <http://www.cvf.gr/history-messinia>
- Europa (2014), «Συνθήκη της Λισαβόνας: Για μια Ευρώπη του 21^{ου} αιώνα» (διαθέσιμο στην ιστοσελίδα http://europa.eu/lisbon_treaty/glance/index_el.htm,
- Europa (2010), «Νέο πλαίσιο πολιτικής για τον ευρωπαϊκό τουρισμό»(διαθέσιμο στην ιστοσελίδα http://europa.eu/legislation_summaries/enterprise/industry/et0004_el.htm,
- European Commission (2013), «EU policy – background» (διαθέσιμο στην ιστοσελίδα http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/tourism/background/index_en.htm,
- Geodata.gov.gr (2014), «Πληροφόρηση μέσω του χάρτη του συτήματος» (διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <http://geodata.gov.gr/maps/>,
- GEOstrategy (2009), «Παράγοντες που επηρεάζουν τον τουρισμό» (Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα http://www.geostrategy.gr/categories/greece/tourism/greece_tourism_20090601.html,
- Εθνική Στατιστική Υπηρεσία (ΕΣΥΕ), Απογραφή 2001 (διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <http://www.statistics.gr/portal/page/portal/ESYE>,
- Εθνική Στατιστική Υπηρεσία (ΕΣΥΕ), Απογραφή 1981 (διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <http://www.statistics.gr/portal/page/portal/ESYE>,
- Εθνική Στατιστική Υπηρεσία (ΕΣΥΕ), Απογραφή 1971 (διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <http://www.statistics.gr/portal/page/portal/ESYE>
- Εθνική Στατιστική Υπηρεσία (ΕΣΥΕ), Απογραφή 1991 (διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <http://www.statistics.gr/portal/page/portal/ESYE>,
- Εθνική Στατιστική Υπηρεσία (ΕΣΥΕ), Απογραφή 2011 (διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <http://www.statistics.gr/portal/page/portal/ESYE>,
- Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο/ Το Κοινοβούλιο (2014), «Τουρισμός» (διαθέσιμο στην ιστοσελίδα http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/el/displayFtu.html?ftuId=FTU_5.6.13.html,

- Σύνδεσμος Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων, (2013) «Βασικά Μεγέθη του Ελληνικού Τουρισμού», (Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <http://sete.gr/GR/TOYRISMOS/Ellinikos%20tourismos,%20sticheia%20&%20arithmoi/>),
- Γαργαλιάνοι online <http://www.gargalianoionline.gr>
- <http://www.academia.edu> Τοπική Αυτοδιοίκηση και Τουριστική Ανάπτυξη. Μελέτη Περίπτωσης του Portsmouth,
- Ε.Ε. Σκιάθου: Πλάνο δράσεων για την τουριστική προώθηση του προορισμού,

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

ΤΕΙ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ & ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Το παρόν ερωτηματολόγιο αποτελεί μέρος της πτυχιακής μου εργασίας με θέμα «Τουρισμός και Τοπική Ανάπτυξη. Η περίπτωση του Δήμου Καλαμάτας.», στην οποία επιβλέπων ήταν αρχικά ο καθηγητής κ. Λεωνίδα Παπακωνσταντινίδη και στη συνέχεια την εργασία ανέλαβε να επιβλέψει η καθηγήτρια εφαρμογών κα Φωτούλα Αργυροπούλου. Οι απαντήσεις σας είναι ανώνυμες και θα χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά για την συγγραφή της παρούσας εργασίας.

1. Φύλο:

Άντρας

Γυναίκα

2. Ηλικία:

18 - 30

31 - 40

41 - 50

51 - 60

61 και άνω

3. Μορφωτικό επίπεδο:

Κάτοχος Μεταπτυχιακού - Διδακτορικού

Πτυχιούχος ΑΕΙ

Πτυχιούχος ΤΕΙ

Απόφοιτος ΙΕΚ – Ιδιωτικού κολεγίου

Απόφοιτος Λυκείου

Απόφοιτος Γυμνασίου

Απόφοιτος Δημοτικού

Δεν έχω λάβει εκπαίδευση

4. Κατά την άποψή σας, ποια από τα παρακάτω θεωρείτε πως έλκουν τους τουρίστες στον Δήμο Καλαμάτας (σημειώστε μέχρι δύο);

Φυσικό τοπίο	☐	Παράδοση / πολιτισμός	☐
Φθηνές τιμές	☐	Τοπικά προϊόντα	☐
Άρτια τουριστικά καταλύματα	☐	Εύκολη πρόσβαση	☐

5. Ποιο θεωρείτε ως σημαντικότερο σκοπό των τουριστών/επισκεπτών στην περιοχή του Δήμου Καλαμάτας;

Επαγγελματικοί λόγοι	☐	Οικοτουρισμός	☐
Αναψυχή	☐	Θρησκευτικός τουρισμός	☐
Αγροτουρισμός	☐	Αθλητικός τουρισμός	☐

6. Κατά την άποψή σας, ποια η σημαντικότερη αιτία για την μη έλευση τουριστών στο Δήμο Καλαμάτας;

Κακή τουριστική οργάνωση της περιοχής	☐	Δύσκολη πρόσβαση	☐
Κακή προώθηση / διαφήμιση της περιοχής	☐	Υψηλές τιμές	☐
- Άλλο:

7. Γνωρίζετε τι είναι οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού;

- Ναι Όχι

8. Πόσο σημαντικό ρόλο παίζει ο εναλλακτικός τουρισμός στην τοπική ανάπτυξη;

- Λίγο Αρκετά Πολύ Πάρα πολύ